

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**
EKONOMICKÁ FAKULTA

Studijní program: B 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Řízení a ekonomika podniku

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
TVORBA VÝNOSŮ, NÁKLADŮ A VÝSLEDKU
HOSPODAŘENÍ

Vedoucí práce:

Ing. Martina Novotná, Ph.D.

Autor:

Lenka Halašková

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka HALAŠKOVÁ**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**

Název tématu: **Tvorba výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Zhodnotit úlohu evidence spotřeby výrobních faktorů v podnikové praxi, zmapovat možné hlavní zdroje výnosů podniku, vysvětlit výsledek hospodaření jako měřítko výkonnosti podniku. Na podkladě účetních výkazů podniku z regionu Jihočeského kraje analyzovat časový vývoj nákladů, výnosů a zisku resp. vývoj z něho zkonstruovaných poměrových ukazatelů se zaměřením na zhodnocení výkonnosti podniku vzhledem k odvětví. Navrhnout kroky směřující ke zvyšování hodnoty vybraného podniku.

Metodický postup:

Teoretická část

1. Spotřeba výrobních faktorů resp. význam evidence nákladů
2. Výnosy podniku a jejich hlavní zdroje
3. Výsledek hospodaření jako měřítko výkonnosti
4. Faktory ovlivňující velikost zisku

Praktická část

5. Charakteristika zvoleného podniku s ohledem na strukturu jeho podnikatelské činnosti
6. Analýza vývoje struktury nákladů, výnosů a výsledku hospodaření podniku
7. Zhodnocení ekonomické efektivity sledovaného podniku
8. Návrh resp. doporučení k optimalizaci podnikových činností se zřetelem na zvyšování hodnoty vybraného podniku

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Synek, M. a kol.: Podniková ekonomika. 4. přepracované a doplněné vydání. Praha, C. H. Beck, 2006.

Grünwald, R., Holečková, J.: Finanční analýza a plánování podniku. Praha, Ekopress, 2007.

Kislingerová, E. a kol.: Manažerské finance. Praha, C. H. Beck, 2004.

Wöhe, G, Kislingerová, E.: Úvod do podnikového hospodaření. 2. přepracované vydání. Praha, C. H. Beck, 2007.

Pavelková, D., Knápková, A.: Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera. Praha, Linde nakladatelství s. r. o., 2005.


Periodika: Ekonom

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Martina Novotná, Ph.D.
Katedra ekonomiky


Datum zadání bakalářské práce: 13. března 2009

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2010


prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice


doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 13. března 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, v souladu s §47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejnění své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, 30. dubna 2010.

Lenka Halašková

Poděkování

Děkuji paní Ing. Martině Novotné, Ph.D. za odborné vedení a cenné metodické rady, které mi poskytla při tvorbě bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat podniku, který mi poskytl podkladových materiál pro praktickou část.

Obsah

1. Úvod	3
2. Spotřeba výrobních faktorů resp. význam evidence nákladů.....	4
2.1. Výrobní faktory.....	4
2.1.1. Členění výrobních faktorů	4
2.1.2. Spotřeba výrobních faktorů	6
2.2. Náklady.....	6
2.2.1. Klasifikace nákladů	7
2.2.2. Evidence nákladů.....	12
3. Výnosy podniku a jejich hlavní zdroje.....	13
3.1. Definice výnosů.....	13
3.2. Klasifikace výnosů.....	13
3.2.1. Druhové	14
3.2.2. Účelové.....	14
3.3. Tržby.....	15
3.3.1. Ocenění tržeb	15
4. Výsledek hospodaření jako měřítko výkonnosti.....	16
4.1. Výsledek hospodaření.....	16
4.1.1. Druhy zisků	16
4.1.2. Výkaz zisku a ztráty	17
4.1.3. Rozdělení výsledku hospodaření	19
4.2. Cash flow	20
4.3. Měření výkonnosti podniku.....	21
4.3.1. Tradiční finanční ukazatelé	21
4.3.2. Moderní finanční ukazatelé	27
4.3.3. Nefinanční ukazatelé.....	28

5. Faktory ovlivňující velikost zisku.....	31
6. Cíl a metodika	35
7. Charakteristika zvoleného podniku s ohledem na strukturu jeho podnikatelské činnosti.....	37
7.1. Základní informace.....	37
7.2. Produktové portfolio	37
7.3. Organizační struktura.....	39
7.4. Historie podniku	40
8. Analýza vývoje struktury nákladů, výnosů a výsledku hospodaření podniku.....	41
8.1. Analýza nákladů.....	41
8.2. Analýza výnosů podniku.....	44
8.3. Analýza výsledku hospodaření.....	49
9. Zhodnocení ekonomické efektivity sledovaného podniku	52
9.1. ROE (rentabilita vlastního kapitálu).....	52
9.2. ROA (rentability aktiv)	54
9.3. ROS (rentabilita tržeb).....	55
9.4. EVA (ekonomická přidaná hodnota).....	56
10. Návrh, resp. doporučení k optimalizaci podnikových činností se zřetelem na zvyšování hodnoty vybraného podniku	58
Summary.....	60
Závěr.....	61
Seznam použité literatury	62
Seznam tabulek	63
Seznam grafů.....	64

1. Úvod

Tvorba zisku je hlavní cíl, kvůli kterému lidé podniky vůbec zakládají. K tomu, aby firma generovala kladný výsledek hospodaření, musí co nejlépe uspokojovat požadavky a přání svých zákazníků. Musí nalézat stále nové a neokoukané způsoby, jak přesvědčit nejen zákazníky své, ale i zákazníky konkurence, že zrovna ten jejich výrobek nebo služba jsou pro ně ty nejlepší. Jedině tak bude podnik dosahovat co nejvyšších tržeb a následně co nejvyšších výnosů. Výsledek hospodaření se spočítá odečtením nákladů od výnosu. Z toho vyplývá, že pro maximalizaci zisku je také důležité, aby podnik minimalizoval náklady.

Že firma dosáhne zisku, není vždy důkazem o tom, že je firmou prosperující a nemůže v blízké budoucnosti zbankrotovat. Proto je důležité, aby každá firma provedla finanční analýzu.

Základním významem finanční analýzy je příprava pro kvalitní rozhodování o fungování podniku. Mezi rozhodováním podniku a jeho účetnictvím existuje úzká souvislost, protože účetnictví poskytuje podklady o finančních prostředcích podniku, ty se však vztahují jen k jednomu časovému okamžiku. K tomu, aby mohly být tyto údaje využity pro hodnocení výkonnosti společnosti, je nutné provést finanční analýzu.

Počátky finanční analýzy u nás spadají do začátku minulého století. Tehdy se v literatuře poprvé objevil pojem „analýza bilanční“ ve spise, který sepsal prof. Dr. Pazourek. Díky němu byly bilanční analýzy typické pro období před druhou světovou. Pojem finanční analýza se začal objevovat až po druhé světové válce pro rozbor finanční situace podniku, odvětví nebo státu. U nás se tento termín začal používat až po roce 1989.

Pokud se chce podnik v současné době udržet na trhu, je nutné, aby majitel znal výkonnost jeho podniku. Důležitým měřítkem pro měření výkonnosti je zisk podniku a s tím spojená tvorba nákladů a výnosů a právě to je téma, které bude zpracováno v této práci.

V analýze nákladů, výnosů a výsledku hospodaření jsou uvedeny údaje o hospodaření nejmenovaného jihočeského podniku za 6 let a zhodnocení jeho ekonomické efektivnosti.

2. Spotřeba výrobních faktorů resp. význam evidence nákladů

2.1. Výrobní faktory

K tomu, aby podniku začaly vznikat náklady a následně výnosy, je nutné využít výrobní faktory.

2.1.1. Členění výrobních faktorů

Aby se mohla uskutečnit výroba v podniku, je nutné spojení tří výrobních faktorů.

- Práce
- Půda
- Kapitál

Práce a půda jsou původními výrobními faktory, kapitál je faktorem odvozeným. Z ekonomického hlediska se pod pojmem kapitál nerozumí kapitál peněžní, ale kapitál fyzický (např. stroje, nástroje, budovy, materiál apod.)¹

Toto je základní rozdělení, které se může v různých literaturách lišit. Většinou je v těchto odlišných literaturách členění výrobních faktorů širší, například:

- dispozitivní práce, výkonná práce
- dlouhodobý hmotný majetek
- materiály²

Zde se jako dispozitivní práce rozumí řídicí práce, nebo-li management, jako výkonná práce lidská energie a duševní schopnosti vynakládané pracovní silou při výrobě statků, dlouhodobým hmotným majetkem, dříve také nazývaným jako investičním majetkem, nebo základními prostředky, rozumíme soubor věcných

¹SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 475 s. ISBN 80-7179-892-4.

²Wöhe, G. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-897-2

prostředků, které nejsou spotřebovávány ve výrobě, ale slouží v podniku dlouhodobě. Posledním výrobním faktorem v tomto pojetí je materiál, což jsou pracovní předměty, ze kterých vznikají finální výrobky.³

Práce

Práce se značí L, od anglického slova Labour = práce. Je to především lidská činnost. Téměř každý člověk je schopen provádět práci, ale v rozdílné kvalitě a rozdílném množství. Kvalitu a množství práce každého jednotlivce ovlivňují jeho fyzické a duševní vlastnosti. Množství práce je podmíněno počtem lidí, kteří jsou schopni a ochotni pracovat.

Množství a kvalitu práce je možné zvyšovat růstem kvalifikace pracovníků a prostřednictvím vybavení práce výrobními nástroji.

Výsledkem použití práce je mzda, která může růst se zvyšující se kvalifikací pracovníka. Kvalifikovaná práce je totiž hodnocena obvykle lépe, než práce nekvalifikovaná.

Půda

Půda je produktem přírody, ale není volným statkem, protože její množství je omezené rozlohou půdy, kterou člověk nemůže donekonečna rozšiřovat. Ti, kteří vlastní půdu, získávají výhodu oproti těm, co půdu nevládní. Tato výhoda má podobu pozemkové renty což je důchod plynoucí z půdy.

Stejně jako lidská práce se liší i půda. Liší se v úrodnosti, rozdílné kvalitě, na některé je možnost dosahovat vyšších výnosů při stejné námaze než na jiné. Každá půda má jinou polohu, některé se nacházejí poblíž velkých center, kde je snazší odbyt výrobku s minimálními náklady na přepravu. Ti, kteří hospodaří v lepších podmínkách, pak získávají výhodu proti těm, kteří hospodaří v podmínkách relativně špatných. I v těchto špatných podmínkách je nutno hospodařit kvůli zmiňovanému omezení množství půdy.

Půda se nevyužívá pouze v zemědělství, ale i jako stavební pozemek.

³ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. Přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 475 s. ISBN 80-7179-892-4.

Kapitál

Kapitálem nazýváme statky, které se podílejí na výrobě jiných statků. Na rozdíl od práce a půdy je kapitál výsledkem předchozí výroby.

Na rozdíl od půdy není množství kapitálových statků omezeno. Tím, že se vyrábějí, může se jich vyrobit jakékoliv množství. Proto ze samotného vlastnictví kapitálu neplynou žádné výhody a musí se použít k podnikání, aby přinášel nějaký výnos.⁴

U většiny výrob je nutné účelné a hospodárné spojení všech tří výrobních faktorů, u některých mohou některé výrobní faktory chybět (např. při poskytování některých služeb není nutný materiál, nebo dlouhodobý majetek. Lidská práce ovšem musí být přítomna vždy. Účelně spojit a kombinovat výrobní faktory do efektivně fungující jednotky je úkolem managementu.⁵

2.1.2. Spotřeba výrobních faktorů

Kombinace výrobních faktorů se ve výrobě mohou spotřebovat buď najednou (materiál), některé se spotřebovávají postupně (opotřebovávají se), patří mezi ně stroje a výrobní zařízení. Jejich spotřeba vyjádřená peněžně se nazývá náklady⁶

2.2. Náklady

Dalo by se říci, že náklady jsou snížením ekonomického prospěchu během účetního období, a to jednak ve formě snížení aktiv, jednak ve formě zvýšení dluhů. Definice nákladů, zobrazených ve výsledovce, tedy zahrnuje ty náklady, které vznikají v souvislosti s hlavními i vedlejšími provozními a finančními transakcemi. Mezi tyto transakce může patřit například úbytek zboží při prodeji, spotřeba materiálu, mzdy a podobně.

⁴MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie : základní kurs*. 10. vyd. Praha : Melandrium, 2007. 275 s. ISBN 978-80-86175-56-0.

⁵SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. Přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 475 s. ISBN 80-7179-892-4.

⁶SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. Přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 475 s. ISBN 80-7179-892-4.

Dalším případem vzniku nákladu mohou být okrajové, nahodilé či neobvyklé případy, které mohou vyplývat z mimořádných událostí. Mezi tyto události patří nejčastěji požár nebo povodeň.⁷

2.2.1. Klasifikace nákladů

Náklady se v podniku dají členit z mnoha hledisek, podle toho jak a kde tyto náklady vznikají:

- Druhové třídění nákladů
- Účelové třídění nákladů
- Náklady podle závislosti na změnách objemu výroby
- Náklady podle původu spotřebovaných vstupů
- Náklady podle podnikových funkcí
- Další kategorie nákladů

2.2.1.1. Druhové třídění nákladů

Druhové třídění nákladů vychází z výrobních faktorů (práce, půda, kapitál). V praxi je toto třídění podrobnější, jak je zřejmé z výkazu zisku a ztráty. Ten kombinuje dvojí třídění nákladů, podle oblasti činnosti (provozní, finanční, mimořádné) a podle nákladových druhů.

Za základní nákladové druhy se považují tyto složky:

- Spotřeba materiálu
- Osobní náklady
- Odpisy hmotného i nehmotného dlouhodobého majetku
- Finanční náklady

Provozní náklady

Jsou vynaloženy na získání provozních výnosů. Mohou je tvořit náklady vynaložené na prodané zboží, spotřeba materiálu a energie, služby, osobní náklady, daně a poplatky, odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, prodaný

⁷KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví : světový koncept*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Polygon, 2003. 524 s. ISBN 80-7273-090-8.

materiál, zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku, změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období, převod provozních nákladů a ostatní provozní náklady.

Finanční

Finanční náklady jsou spojeny s finančními operacemi. Tvoří je prodeje cenných papírů a podílů, náklady z finančního majetku, nákladové úroky (placené), náklady z přeceněných cenných papírů a derivátů, změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti, převod finančních nákladů a ostatní finanční náklady.

Mimořádné

Mimořádné náklady vznikají v podniku při mimořádných a nečekaných událostech, takovou to událostí může být např. požár, povodeň, krádež a podobně. Tvoří je manka a škody, náklady na změnu metody (např. změna způsobu ocenění majetku) a jiné mimořádné události.⁸

Pro manažerské účely lze použít další nákladové druhy, např. úrok z vlastního kapitálu, podnikatelskou mzdu a jiné oportunitní náklady. Tyto náklady se nazývají kalkulační nákladové druhy.

Druhové třídění umožňuje vazbu plánu nákladů na dílčí plány podniku (např. spotřeba materiálu na plán zásobování nebo odpisy na plán investic a dlouhodobého hmotného majetku), je základním tříděním v plánu nákladů a ve výsledovce podniku.

2.2.1.2. Účelové třídění nákladů

Účelově se náklady třídí na:

- Třídění nákladů podle útvaru
- Třídění nákladů podle výkonu

⁸ KRUTINA, Václav, NOVOTNÁ, Martina. *Ekonomika podniku (cvičení)*. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zemědělská fakulta, 2004. 112 s. ISBN 80-7040-732-8.

Třídění nákladů podle útvarů

Náklady jsou sledovány podle jednotlivých středisek. Náklady, které lze přímo připočítat určitému nákladovému středisku, se označují jako jednicové náklady střediska. Ty, které nelze takto připočítat, se označují jako režijní náklady střediska, nebo též střediskové náklady. Střediskové náklady se musí připočítávat pomocí určitého klíče.

Obvykle se v podniku rozlišují režijní náklady materiálové, výrobní, správní a odbytové. Přehledem nákladů je rozpočet.

Třídění nákladů podle výkonů

Třídění nákladů podle výkonu umožňují zjišťování nákladů podle jejich nositele (výrobků a služeb). Díky nim je možné zjistit rentabilitu výrobků a tím usměrňovat strukturu výrobního programu.

Člení se na základní dvě skupiny:

- Přímé
- Nepřímé

Přímé náklady lze přiřadit jednotlivým druhům výrobků. Nepřímé jsou vynakládány na více druhů výrobků nebo na chod celého útvaru. Na jednotlivé výrobky se dovádí pomocí různých přírážek. Písemný přehled o jednotlivých položkách nákladů a jejich úhrnu na jednotlivých výrobcích, polotovarech, službách apod. se nazývá kalkulace nákladů. Přehled jednotlivých položek nákladů dává kalkulační vzorec.

Všeobecný kalkulační vzorec

- 1) Přímý materiál
- 2) Přímé mzdy
- 3) Ostatní přímé náklady
- 4) Výrobní režie

Vlastní náklady výroby (1 – 4)

- 5) Správní režie

Vlastní náklady výkonu (1 – 5)

- 6) Odbytové náklady
-

Úplné vlastní náklady výkonu (1 – 7)

7) Zisk

Prodejní cena

2.2.1.3. Náklady podle závislosti na změnách objemu výroby

Aby podnik lépe postihnul možnost snižování nákladů a zvyšování hospodárnosti,

třídí se náklady na:

- Variabilní
- Fixní

Variabilní se mění, když se mění objem výroby např. platy dělníků, nebo cena materiálu. Mohou se měnit proporcionálně, nadproporcionálně nebo podproporcionálně. To znamená, že rostou stejně, rychleji, nebo pomaleji.

Fixní náklady zůstávají na stejné úrovni bez ohledu na to, jak se mění objem výroby. Platí to ovšem pouze z krátkodobého hlediska, protože fixní náklady se mění skokem. To znamená při změně výrobní kapacity. Z dlouhodobého hlediska, kdy se mění výrobní kapacita, se i tyto fixní náklady stávají náklady variabilními.

Vztah nákladů a objemu produkce se dá vypočítat pomocí matematických funkcí, které se nazývají nákladové funkce. Nejjednodušší je lineární funkce ve tvaru:

$$N=F+n\cdot q$$

Kde N jsou celkové náklady v korunách, F jsou fixní náklady, n jsou variabilní náklady na jednu jednotku a q je objem výroby v naturálních jednotkách.

Pro odhad fixních nákladů se dá v praxi použít několik metod. První metodou je logické třídění nákladů kde se třídí celkové náklady určitého podniku na fixní a variabilní část podle jejich konkrétního chování. Tuto metodu může ovšem aplikovat pouze člověk, který dobře zná konkrétní podmínky v podniku. Druhou metodou je regresní a korelační analýza. Ta předpokládá existenci řady vstupních dat za delší období, je tedy nevhodná pro nové výroby. Třetí metodou je metoda dvou období, která je sice rychlá, ale méně spolehlivá. Spočívá v řešení dvou lineárních funkcí sestavených z údajů dvou období, jednoho s malým a druhého s velkým objemem výroby.

2.2.1.4. Náklady podle původu spotřebovaných vstupů

V tomto případě se náklady dělí na:

- Externí (prvotní) náklady
- Interní (druhotné) náklady

Externí náklady pochází z okolí podniku jako např. spotřebovaný materiál. Interní vznikají spotřebou vnitropodnikových výkonů např. výroba nářadí pro vlastní výrobu. Toto členění nákladů je důležité pro zúčtování nákladů mezi středisky.

2.2.1.5. Náklady podle podnikových funkcí

Nejčastěji se člení:

- Náklady na pořízení
- Náklady na skladování
- Náklady na výrobu
- Náklady na správu
- Náklady na odbyt

V každém podniku může být toto členění jiné.

2.2.1.6. Další kategorie nákladů

Dále se v podniku mohou objevit náklady přírůstkové, které jsou vyvolaní přírůstkem výroby. Zvláštní formou přírůstkových nákladů jsou náklady marginální. Tvoří je přírůstek nákladů vyvolaný přírůstkem výroby o jednu jednotku. Využívá se při stanovení takového objemu produkce, který přinese maximální zisk, protože maximálního zisku se dosáhne při takovém objemu produkce, když se marginální náklady a marginální tržby rovnají.

Z manažerského hlediska jsou přírůstkové náklady ty náklady, které se mění s rozhodnutím manažera. Ostatní náklady jsou z tohoto hlediska neměnné, protože nejsou ovlivněny rozhodnutím. Říká se jim náklady utopené.

Oportunitní náklady, které jsou někdy taky nazývané náklady ušlých příležitostí, jsou hodnotou, která musí být obětována, když zdroje nejsou použity na nejlepší možnou alternativu.

Dále se náklady mohou dělit ještě na:

- Plánované
 - Normované
 - Skutečné
 - Technologické
 - Náklady na obsluhu a řízení
-
- Náklady explicitní
 - Náklady implicitní⁹

Explicitní náklady jsou ty, které musí firma vynaložit v peněžní podobě na nákup nebo nájem výrobních faktorů např. mzdové náklady, náklady na nákup surovin. Dají se zjistit z účetních výkazů. Implicitní náklady firma reálně neplatí. Jsou to alternativní náklady výrobních faktorů ve vlastnictví podnikatele, respektive jsou to náklady obětované příležitosti např. ušlý úrok z kapitálu nebo renta z pronájmu půdy.¹⁰

2.2.2. Evidence nákladů

Náklady podniku se evidují v účetnictví na nákladových účtech. Evidence na nákladových účtech se provádí podle určitých zásad:

- Zásada kumulace
- Zásada zákazu kompenzace
- Zásada uzavřenosti

Zásada kumulace znamená, že náklady jsou sledovány narůstajícím způsobem od počátku roku. Zásada zákazu kompenzace spočívá v odděleném zjišťování nákladů téhož druhu. Poslední zásada uzavřenosti znamená, že do nákladů podniku nejsou zahrnovány ty náklady, které jsou náklady jiných subjektů. Pokud jsou i takové náklady zahrnuty do nákladů účetní jednotky, musí být vyloučeny.¹¹

⁹SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. Přepřac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 475 s. ISBN 80-7179-892-4.

¹⁰MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie : základní kurs*. 10. vyd. Praha : Melandrium, 2007. 275 s. ISBN 978-80-86175-56-0.

¹¹KUBÍČKOVÁ, Dana, SCHRÁNIL, Pavel. *Finanční účetnictví*. 1. vyd. Praha : EUPRESS, 2006. 195 s. ISBN 80-

3. Výnosy podniku a jejich hlavní zdroje

3.1. Definice výnosů

Co jsou to výnosy, se dá říct mnoha způsoby. V každé literatuře se uvádí jiná definice. Výnosy jsou zvýšením ekonomického prospěchu během účetního období, a to jednak ve formě zvýšení aktiv, jednak ve formě určitých případů snížení závazků.¹² Nebo výnosy jsou peněžním vyjádřením výkonů, které v případě prodeje vedou k dosažení tržeb.¹³

Definice výnosů zobrazených ve výsledovce zahrnuje jak tržby a ostatní výnosy z hlavních i vedlejších (a tudíž z hlediska podniku obvyklých, pokračujících) provozních a finančních transakcí, tak i výnosy okrajové (periferní), nahodilé či neobvyklé, jež mohou vyplývat jak z běžné činnosti, tak z mimořádných okolností.¹⁴

Výnos může být spojen:

- S přírůstkem peněz (prodej výrobku v hotovosti)
- S přírůstkem jiného nepeněžního aktiva (prodej výrobku na fakturu – výnos je zaznamenán jako pohledávka)
- Se snížením, či zánikem závazku (např. v důsledku smrti věřitele, přičemž není nikdo, komu by náležel nárok na úhradu závazku)

3.2. Klasifikace výnosů

Výnosy se v podniku nejčastěji dělí ze dvou hledisek na:

- Druhové
- Účelové

86754.

¹²KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví : světový koncept*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Polygon, 2003. 524 s. ISBN 80-7273-090-8.

¹³KUBÍČKOVÁ, Dana, SCHRÁNIL, Pavel. *Finanční účetnictví*. 1. vyd. Praha : EUPRESS, 2006. 195 s. ISBN 80-86754.

¹⁴KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví : světový koncept*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Polygon, 2003. 524 s. ISBN 80-7273-090-8.

3.2.1. Druhové

Druhová klasifikace výnosů se využívá převážně ve finančním účetnictví podniku. Vzhledem k dokladovosti účetnictví jsou tyto výnosy snadno zjistitelné a obtížně se s nimi manipuluje.

Podle výsledovky dělíme výnosy na:

- Provozní
- Finanční
- Mimořádné

Provozní

Provozní výnosy mají v podniku klíčový význam. Tvoří je tržby z prodeje, tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, změna stavu zásob vlastní činnosti, aktivace, tržby z prodeje dlouhodobého majetku, tržby z prodeje materiálu, převod provozních výnosů a ostatní provozní výnosy.

Finanční

Jsou tvořeny tržbami z prodeje cenných papírů, výnosovými úroky, kurzovými zisky, výnosy z dlouhodobého a krátkodobého finančního majetku, zúčtování rezerv a opravných položek finančních výnosů, výnosy z cenných papírů a derivátů, převodem finančních výnosů a ostatními finančními výnosy.

Mimořádné

Stejně jako mimořádné náklady, ani mimořádné výnosy nevznikají v podniku běžně. Mohou vzniknout jako náhrada za manka a škody, přebytky majetku, výnosy ze změny metody a jiné obdobné výnosy, zúčtování rezerv a opravných položek mimořádných výnosů a ostatní mimořádné výnosy.¹⁵

3.2.2. Účelové

¹⁵KRUTINA, Václav, NOVOTNÁ, Martina. *Ekonomika podniku (cvičení)*. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zemědělská fakulta, 2004. 112 s. ISBN 80-7040-732-8.

Spočívají v jejich přiřazení ke konkrétním výkonům, které jejich dosažení umožnily, důležité pro hodnocení přínosů jednotlivých výrobků a služeb k VH podniku jako celku.

3.3. Tržby

Nejdůležitější položka výnosů podniku jsou tržby. Tržby rozhodujícími finančními zdroji. Slouží k úhradě nákladů a daní podniku, k výplatě dividend a k rozvoji podniku. Rozhodující pro výši tržeb je fyzický objem výroby, sortimentní skladba prodeje, ceny výkonů, způsob fakturace, doba úhrady faktur.

Velikost tržeb se vypočítá podle vzorečku:

$$T=p \cdot Q$$

p – cena výrobku

Q – objem produkce

Podnik může zvyšovat tržby například těmito způsoby:

- Zvyšováním prodejní ceny svých výrobků – kvalitativní růst obratu
- Zvyšováním prodaného množství svých výrobků – kvantitativní růst¹⁶

3.3.1. Ocenění tržeb

Poté, co byla dodávka výrobků, zboží či služeb uznána výnosem, musí podnik zjistit, jak velký výnos to pro něj znamená. Částka výnosu vznikající z transakce je obvykle určena smlouvou mezi podnikem a kupujícím a představuje výši peněz, které podnik za svou dodávku obdrží. Jestliže proběhl prodej v hotovosti, pak se výnos rovná hodnotě přijaté částky peněz. V případě, že podnik poskytl zákazníkovi obchodní úvěr, projeví se transakce prodeje v aktivech jako obchodní pohledávka.

Celková tržní hodnota prodeje na obchodní úvěr bývá obvykle nižší než hodnota prodeje v hotovosti, protože některé pohledávky nejsou podniku nikdy uhrazeny.¹⁷

¹⁶MULAČ, Petr, MULAČOVÁ, Věra. *Podniková ekonomika*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2007. 177 s. ISBN 978-80-903888-0-2.

¹⁷KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví : světový koncept*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Polygon, 2003. 524 s. ISBN 80-7273-090-8.

4. Výsledek hospodaření jako měřítko výkonnosti

4.1. Výsledek hospodaření

Cílem většiny podniků je maximalizace zisku, protože zisk je základním motivem podnikání. Z tohoto důvodu je i hlavním kritériem při rozhodování. Zisk je také hlavním zdrojem samofinancování podniku.

Aby zisk byl co nejvyšší, musí podnik maximalizovat své tržby tak, že maximalizuje množství jednotlivých výrobků, nebo služeb a jejich cen. Musí nalézt takovou strukturu prodeje, která by tuto maximalizaci tržeb zajistila. Zároveň by se měl podnik snažit o minimalizaci nákladů.

Výnosy a náklady podniku jsou zachyceny ve výkazu zisků a ztrát, který se také nazývá výsledovka. Rozdíl mezi výnosy a náklady za určité účetní období (většinou jeden kalendářní rok) tvoří výsledek hospodaření.

$$V - N = VH$$

Mohou vyjít tři různé výsledky:

- $V > N$ - v případě, že výnosy budou větší než náklady, vzniká podniku zisk
- $V < N$ - někdy ovšem může dojít k tomu, že jsou vyšší náklady a podniku pak vzniká ztráta
- $V = N$ - v případě, že se náklady a výnosy rovnají, jedná se o bod zvratu

4.1.1. Druhy zisků

Podnik vytváří tyto druhy zisků:

Účetní zisk

Účetní zisk se zjistí z výkazu zisků a ztrát, kde je rozdělený stejně jako náklady a výnosy podle tří základních oblastí činností na zisk provozní, finanční a mimořádný. Dá se spočítat podle vzorce:

$$\text{Účetní zisk} = \text{Výnosy} - \text{Účetní náklady}$$

Daňový zisk

Vypočítává se upravením účetního zisku, tyto úpravy vyplývají z daňových zákonů. V podniku se zjišťuje pro účely výpočtu daně z příjmů.

Ekonomický zisk

Vypočte se odečtením všech nákladů od výnosů. Slouží jako základ pro podnikatelské rozhodování a je součástí i ukazatele EVA (ukazatel ekonomické přidané hodnoty).¹⁸

4.1.2. Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisků a ztrát, nazývaný též zkráceně výsledovka, zachycuje pohyb výnosů a nákladů, Je to písemný přehled o výnosech, nákladech a výsledku hospodaření za určité období, v pravidelných intervalech, nejčastěji jednou ročně.

V rámci analýzy výkazu zisků a ztrát se obvykle hledá odpověď na otázku, jak jednotlivé položky výkazu ovlivňují výsledek hospodaření. Tyto informace jsou tedy významným podkladem pro hodnocení ziskovosti podniku.

Ve struktuře výsledovky je možné nalézt několik stupňů výsledku hospodaření. Jednotlivé výsledky hospodaření se od sebe liší tím, jaké náklady a výnosy do nich vstupují. Ve výsledovce se mohou objevit tyto druhy výsledků hospodaření:

- Provozní výsledek hospodaření
- Výsledek hospodaření z finančních operací
- Výsledek hospodaření za běžnou činnost
- Mimořádný výsledek hospodaření
- Výsledek hospodaření za účetní období
- Výsledek hospodaření před zdaněním

Nejdůležitějším je výsledek hospodaření z provozní činnosti, který se takto označuje proto, že odráží schopnost firmy ze své hlavní činnosti vytvářet kladný výsledek hospodaření.

¹⁸ SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. Přepřac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 475 s. ISBN 80-7179-892-4.

Provozní výsledek hospodaření se skládá z několika dílčích výsledků:

- Výsledek z prodeje zboží (obchodní marže) – tržby s prodeje se porovnávají s pořizovací cenou prodávaných zásob
- Výsledek z prodeje investičního majetku a materiálu
- Výsledek z ostatní provozní činnosti¹⁹

To co má obsahovat výsledovka je dáno podle mezinárodních účetních standardů. Podle těchto standardů mají být ve výsledovce zveřejněny minimálně tyto údaje:

- Výnosy
- Výsledek z provozní činnosti
- Finanční náklady
- Podíl na zisku/ztrátě přidružených a společných podniků při použití ekvivalenční metody
- Daňové náklady
- Zisk/Ztráta z běžné činnosti
- Mimořádné položky
- Menšinový podíl
- Čistý zisk/ztráta za účetní období²⁰

¹⁹ RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza : metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha : Garda, 2008. 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.

²⁰ KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví : světový koncept*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Polygon, 2003. 524 s. ISBN 80-7273-090-8.

Tabulka 1: Schéma výkazu zisku a ztráty v ČR

Náklady		Výsledovka		Výnosy	
položka	Kč	Položka			Kč
Úbytek prodaného zboží		Tržby za zboží			
Snížení stavu výrobků a nedokončené výroby		Tržby za výrobky/služby			
Materiál a externí výkony		Zvýšení stavu výrobků a nedokončené výroby			
Osobní provozní náklady		Aktivace výkonů vlastní výroby			
		Ostatní provozní výnosy			
Provozní výsledek (zisk)		Provozní výsledek (ztráta)			
Finanční náklady		Finanční výnosy			
Daň ze zisku z běžné činnosti					
Výsledek z běžné činnosti po zdanění (zisk)		Výsledek z běžné činnosti po zdanění (ztráta)			
Mimořádné náklady		Mimořádné výnosy			
Daň z mimořádných nákladů					
Ostatní daně					
Výsledek za účetní období po zdanění (zisk)		Výsledek za účetní období po zdanění (ztráta)			

Zdroj: Kovanicová, 2003

4.1.3. Rozdělení výsledku hospodaření

Rozdělení výsledku hospodaření se vždy musí řídit podle určitých pravidel, podle kterých je třeba postupovat. Tyto pravidla nám ukládá zákon.

Jako první je třeba zisk zdanit podle zákona o daních z příjmů právnických nebo fyzických osob (zákon č. 586/1992 sb. o dani z příjmů). Pro daňové období započaté v roce 2009 je sazba daně 20%, pro rok 2010 bude 19% (právnická osoba) a 15% (fyzická osoba). Ne u každé společnosti toto zdanění probíhá stejným způsobem. U v.o.s se zisk nejdříve rozdělí mezi společníky rovným dílem (nestanoví-li společenská smlouva jinak) a každý společník zadní svůj díl jako fyzická osoba. U k.s. se zisk rozdělí na dvě části, jedna část připadne komanditistům a druhá komplementářům. Komplementáři si svou část zisku rozdělí rovným dílem (nestanoví-li společenská smlouva jinak) a pak stejně jako u v.o.s. daní příjem z podnikání jako fyzická osoba. Část zisku, připadající na komanditisty, se zdaní jako příjem právnické osoby a až pak je rozdělen mezi komanditisty. Stejně jako u komanditistů se daní i zisk u s.r.o., a.s. a družstva. Zisk po zdanění se nazývá disponibilní zisk.

Disponibilní zisk se v každém podniku rozděluje podle závazných právních předpisů, společenské smlouvy a stanov rozhodnutím valné hromady, nebo usnesením členské schůze.

Disponibilní zisk by měl být použit pro přiděl do rezervního fondu (obchodní společnosti), nebo do nedělitelného fondu (v případě družstva). V.o.s. ročně přispívá do rezervního fondu 5 % z čistého zisku, dokud výše rezervního fondu nedosáhne nejméně 10 % základního kapitálu. A.s. doplňuje také ročně 5 % z čistého zisku až do doby, než rezervní fond dosáhne minimálně 20 % základního kapitálu. Družstva svůj nedělitelný fond doplňují minimálně 10 % z čistého zisku až do výše nejméně 50 % zapisovaného základního kapitálu.

Po přidělu do rezervního a nedělitelného fondu podnik dále vyčlení část zisku na další jeho rozvoj a to buď přidělem do dalších fondů, nebo převodem na účet nerozdělený zisk z minulých let.

Dále si zisk rozdělí mezi společníky. U s.r.o. je to podle poměru vkladů, u a.s. podle nominální hodnoty akcií a u družstva podle výše splacených vkladů. U všech tří typů společností může společenská smlouva, nebo stanovy ukládat rozdělení mezi společníky jinak.

Nevykazuje-li podnik zisk, ale ztrátu, je tato ztráta uhrazena u rezervního fondu, nebo z dalších zajišťovacích fondů. Dále může být ztráta uhrazena společníky nebo členy společnosti nebo se převede do dalších let převodem na účet ztráta z minulých let. Který způsob podnik využije, záleží na právní povaze podniku, právních předpisech, společenské smlouvě, stanovách a rozhodnutí valné hromady nebo členské schůze.²¹

4.2. Cash flow

Zisk je účetní veličinou, nikoliv však skutečnými penězi. Skutečnými penězi je rozdíl mezi peněžními příjmy a peněžními výdaji, který označujeme jako cash flow. Cash flow je tedy reálný pohyb peněz v podniku. Pro důležitost cash flow se sestavuje samostatný výkaz, výkaz o cash flow.²²

Cash flow se dá obvykle zjistit dvěma způsoby:

²¹ KRUTINA, Václav, NOVOTNÁ, Martina. *Ekonomika podniku (cvičení)*. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zemědělská fakulta, 2004. 112 s. ISBN 80-7040-732-8.

²² SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. Přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 475 s. ISBN 80-7179-892-4.

- Přímou metodou – kdy částky cash flow zjišťujeme jako celkové sumy všech příjmů produkujících peněžní fondy a celkové sumy všech výdajů spotřebovávajících peněžní fondy
- Nepřímou metodou – kdy vycházíme z čistého zisku, ke kterému přičteme ty náklady a odečteme ty výnosy, které nevyžadují pohyb peněz

Obě metody rozlišují tři oblasti činnosti podniku (provoz, investice, finance).²³

4.3. Měření výkonnosti podniku

Finance, které se týkají finančního stavu podniku, jsou předmětem zájmu mnoha subjektů přicházejících do kontaktu s daným podnikem. Jsou to především investoři, manažeři, obchodní partneři, zaměstnanci, banky a jiní věřitelé a stát a jeho orgány.²⁴ Pro měření výkonnosti podniku slouží ukazatelé výkonnosti podniku, tyto ukazatelé se dají dělit do dvou skupin:

- Finanční ukazatelé
 - Ukazatele tradiční (př. ROA, ROE)
 - Ukazatele moderní (nové), (př. EVA)
- Nefinanční ukazatelé

Tyto ukazatele umožňují srovnání podniku s ostatními podniky nebo průměrem v daném odvětví.

4.3.1. Tradiční finanční ukazatelé

V podniku se často při finanční analýze využívají tradiční ukazatele výkonnosti podniku. Tyto ukazatele jsou co do významu považovány za rovnocenné a jsou shrnovány do skupin podle toho, kterou oblast podnikového hospodaření postihují.²⁵

- Ukazatelé rentability
- Ukazatelé tržní hodnoty
- Ukazatelé likvidity

²³ KRUTINA, Václav, NOVOTNÁ, Martina. *Ekonomika podniku (cvičení)*. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zemědělská fakulta, 2004. 112 s. ISBN 80-7040-732-8..

²⁴ GRÜNWARD, Rolf, HOLEČKOVÁ, Jaroslava. *Finanční analýza a plánování podniku*. 1. vyd. Praha : Ekopress, 2007. 318 s. ISBN 978-80-86929-26-2.

²⁵ NEUMAIEROVÁ, Inka, NEUMAIER, Ivan. *Výkonnost a tržní hodnota firmy*. 1. vyd. Praha : Grada, 2002. 216 s. ISBN 80-247-0125-1.

- Ukazatelé zadluženosti
- Ukazatelé aktivity²⁶

Pro výpočet těchto ukazatelů se používají různé podoby zisku. K těmto účelům lze zisk vyjádřit takto:

Čistý zisk (EAT – Earnings After Taxes)

Z pohledu vlastníka je čistý zisk nejdůležitější kategorií zisku. Jedná se o zisk po zdanění, který je určen k rozdělení. Způsob rozdělení zisku pak může významně působit na vývoj hodnoty podniku.

Zisk před zdaněním (EBT – Earnings Before Taxes)

Jde o kategorii zisku zahrnující daň z příjmu za běžnou a mimořádnou činnost. Použití tohoto ukazatele je vhodné pro porovnání výkonnosti mezi jednotlivými obdobími i podniky ze zemí s různým zdaněním, protože umožňuje abstrahovat od míry zdanění.

Zisk před úroky a zdaněním (EBIT - Earnings Before Interest and Taxes)

Jedná se o oblíbený ukazatel na úrovni divizí, protože soustřeďuje pozornost na růst tržeb a řízení nákladů. Měří pouze provozní výnosy, neovlivňuje jej způsob financování a daně.

Zisk před úroky, zdaněním a odpisy (EBITDA – Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization)

Ukazatel zisku před úroky, zdaněním a odpisy je hoďe využíván u amerických podniků. Podle amerického účetnictví se rozlišují dva druhy odpisů:

- Depreciation – vztahuje se k dlouhodobému hmotnému majetku
- Amortization – vztahuje se k dlouhodobému nehmotnému majetku

Výhodou ukazatele je možnost srovnání výkonnosti podniků nezávisle na politice odpisování. Pomocí ukazatele lze také hodnotit výkonnost nezávisle na výší investic a

²⁶ RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza : metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha : Garda, 2008. 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.

souvisejících odpisech, což může být vhodné při navázání systému odměňování na tento ukazatel. Ukazatel představuje v zjednodušené podobě úpravu pro měření cash flow.²⁷

4.3.1.1. Ukazatelé rentability

Pomocí ukazatelů rentability se vyjadřuje poměr zisku k jiným veličinám. Rentabilita udává jak je podnik schopen vytvářet nové zdroje a dosahovat zisku.

ROE (return of equity – rentabilita vlastního kapitálu)

Vyjadřuje výnosnost kapitálu vloženého vlastníky do podniku.

Jedná se o ukazatele, pomocí kterého mohou investoři zjistit, zda je jejich kapitál reprodukován s náležitou intenzitou odpovídající riziku investice. Růst tohoto ukazatele může znamenat například zlepšení výsledku hospodaření, zmenšení podílu vlastního kapitálu ve firmě nebo také pokles úročení cizího kapitálu.

$$ROE = \frac{\text{zisk}}{\text{vlastní kapitál}}$$

Nebo

$$ROE = ROA \cdot \frac{\text{aktiva}}{\text{vlastní kapitál}}$$

Vlastní kapitál je zcela jednoznačnou položkou. Pro kategorii zisku platí stejná pravidla použití, respektive interpretace jako u ROA.

Srovnávacím kritériem pro rentabilitu vlastního kapitálu může být komparace s náklady vlastního kapitálu (r_e), které zjišťujeme za jednotlivé firmy, ale je možné provést srovnání i s náklady vlastního kapitálu za dané odvětví podle OKEČ. Na základě srovnání ROE s těmito dvěma veličinami můžeme firmy rozdělit do čtyř základních kategorií:²⁸

²⁷ PAVLEKOVÁ, Drahomíra; KNÁPKOVÁ, Adriana. *Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera*. 1. Praha : Linde, 2005. 302 s. ISBN 80-86131-63-7.

²⁸ RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza : metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha : Garda, 2008. 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.

- I. kategorie představuje firmy vytvářející ekonomicky přidanou hodnotu a hodnoty jejich rentability vlastního kapitálu jsou vyšší než hodnoty nákladů vlastního kapitálu
- II. kategorie představuje firmy, jejichž ROE sice není vyšší než náklady vlastního kapitálu, ale je vyšší než výnosnost bezrizikových aktiv
- III. kategorie jsou firmy, které mají ROE nižší než výnosnost bezrizikových aktiv, ale stále ještě vykazují kladné ROE
- IV. Kategorie představuje firmy, jejichž rentabilita je záporná, respektive mají zápornou hodnotu vlastního kapitálu²⁹

Zařazení podniku do jedné u těchto kategorií už tedy samo o sobě signalizuje úroveň hospodaření firmy.

ROA (return on assets – rentabilita aktiv)

Vyjadřuje celkovou efektivnost firmy, její výdělečnou schopnost, nebo také produkční sílu.

Odráží celkovou výnosnost kapitálu bez ohledu na to, z jakých zdrojů byly podnikatelské činnosti financovány. ROA hodnotí výnosnost celkového vloženého kapitálu a je použitelný pro měření souhrnné efektivnosti. Hodnotí schopnost reprodukce kapitálu. Vstupují zde všechny oblasti podnikatelské činnosti (činnost provozní, finanční a investiční).

$$ROA = \frac{\text{zisk}}{\text{aktiva}}$$

nebo

$$ROA = ROS \cdot \frac{\text{tržby}}{\text{aktiva}}$$

Celkový vložený kapitál je obvykle brán jako část, která spadá do kategorií vykazovaných na straně aktiv rozvahy, pak tedy pod pojmem celkový vložený kapitál rozumíme celková aktiva.

Položka zisku už není tak jednoznačná. Podle toho jaký zisk bude do vzorce vstupovat, bude interpretován i výsledek. Bude-li do vzorce vstupovat EBIT (tedy zisk před zdaněním zvýšený o úroky), pak má takto konstruovaný výsledek své

²⁹ MPO/Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO [online]. 19.5.2009 [cit. 2010-02-12]. Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO za rok 2008. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument47753.html>>.

opodstatnění v případě, že jde o porovnání podniků s rozdílným daňovým prostředím a rovněž rozdílným úrokovým zatížením. Bude-li do vzorce vstupovat EAT (tedy čistý zisk), před vyplacením dividend, pak se jedná o klasickou interpretaci rentability a jde o ukazatel, který je nezávislý na charakteru zdrojů financování.

ROS (return on sales – rentabilita tržeb)

Představuje poměry, které v čitateli zahrnují výsledek hospodaření v různých podobách a ve jmenovateli obsahují tržby, opět různým způsobem upravené podle účelu analýzy.

ROS vyjadřuje schopnost podniku dosahovat zisku při dané úrovni tržeb, teda kolik dokáže podniku vyprodukovat efektu na 1 Kč tržeb.

$$ROS = \frac{zisk}{tržby}$$

Do tržeb se nejčastěji zahrnují ty tržby, které tvoří provozní výsledek hospodaření, ale je možné zahrnout veškeré tržby, zejména je-li použit namísto provozního výsledku hospodaření čistý zisk.

ROC (return on costs – rentabilita nákladů)

$$ROC = 1 - \frac{zisk}{tržby}$$

Bývá považován za doplňkový ukazatel k ukazateli rentability tržeb. Jedná se o poměr celkových nákladů k tržbám podniku.

Platí, že čím nižší hodnota tohoto ukazatele, tím je lepší výsledek hospodaření podniku, neboť 1 Kč tržeb dokázal vytvořit s menšími náklady.

4.3.1.2. Ukazatelé tržní hodnoty

Tyto ukazatele vyjadřují hodnocení firmy pomocí burzovních ukazatelů.

Účetní hodnota akcie

Odráží uplynulou výkonnost firmy. Tento ukazatel by měl v čase vykazovat rostoucí tendenci, protože pak se firma jeví pro potenciální investory jako finančně zdravá.

$$\text{Účetní hodnota akcie} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{počet emitovaných akcí}}$$

Podstatou je porovnání účetní hodnoty akcie s hodnotou tržní a také zjištění minulé výkonnosti firmy. Zisk, který je znovu investovaný, se projeví jako přírůstek vlastního kapitálu a je základem pro možnou expanzi firmy.

EPS (earnings per share – čistý zisk na akcii)

Informuje o velikosti zisku na jednu kmenovou akcii. Někdy se v literatuře označuje jako rentabilita na 1 akcii.

$$EPS = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{počet akcí}}$$

Dividendový výnos

Oproti předchozímu ukazateli je to poměr, který jednoznačně udává zhodnocení vložených finančních prostředků, neboť hlavní motivací pro investory je pravděpodobně rostoucí příjem z dividend.

$$\text{Dividendový výnos} = \frac{\text{dividendový výnos na 1 akcii}}{\text{tržní cena akcie}} \cdot 100$$

Dividendové krytí

Dividendové krytí vypovídá o tom, kolikrát je dividendy kryta ziskem, který na ní připadá.

$$\text{Dividendové krytí} = \frac{EPS}{\text{dividenda na akcii}}$$

Tento ukazatel je také důležitý pro investory, neboť vypovídá o tempu růstu podniku.

Ukazatel P/E (price-earning ratio)

$$P/E = \frac{\text{tržní cena akcie}}{\text{zisk po zdanění na 1 akcii}}$$

Pomocí tohoto ukazatele se zjišťuje, kolik jsou akcionáři ochotni zaplatit za 1 Kč zisku za akcii. Zde platí, že čím je ukazatel v čase nebo v porovnání s jinými akciemi nižší, tím je pravděpodobnější, že je akcie podhodnocena a pro investora levnější, znamená tedy vhodnou investiční příležitost.

Ukazatel M/B (market to book ratio)

Je to ukazatel poměru tržní ceny akcie k její účetní hodnotě.

$$M/B = \frac{\text{tržní cena akcie}}{\text{účetní hodnota akcie}}$$

Je-li hodnota ukazatele M/B vyšší než 1, znamená to, že tržní hodnota firmy je vyšší, než je ocenění vlastního kapitálu v rozvaze. Problém nastává, když je hodnota výrazně nižší než 1, protože v takovém případě není potenciální produkční schopnost firemních aktiv hodnocena jako dostatečná vzhledem k objemu akciového kapitálu a vyšší rizika s ním spojeného.³⁰

4.3.2. Moderní finanční ukazatelé

EVA (economic value added – ekonomická přidaná hodnota)

Myšlenkový základ tohoto kritéria lze nalézt v mikroekonomii. Zde se uvádí, že cílem podniku je maximalizace zisku, tím se však nerozumí zisk účetní, ale zisk ekonomický. Rozdíl mezi ekonomickým a účetním ziskem spočívá v tom, že ekonomický zisk je rozdíl mezi výnosy a ekonomickými náklady, tj. náklady, které kromě účetních nákladů zahrnují i takzvané oportunitní náklady, tedy peněžní částky, které byly ztraceny tím, že zdroje kapitálu nebyly vynaloženy na nejlepší alternativní použití.³¹

Nutnost využití EVA vychází z nedostatku klasických poměrových ukazatelů vycházejících z účetních výkazů. EVA rozvíjí náklad kapitálu směrem k oceňování ekonomické výkonnosti. Firma vytváří hodnotu tehdy, je-li čistý provozní výsledek hospodaření vyšší než náklady použitého kapitálu.

$$EVA = NOPAT - WACC \cdot C$$

Kde

$$NOPAT = EBIT \cdot (1 - t)$$

NOPAT – zisk z hlavní činnosti po zdanění

EBIT - provozní výsledek hospodaření

t – daňová sazba v %

WACC – vážené průměrné náklady kapitálu

³⁰RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza : metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha : Garda, 2008. 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.

³¹KISLINGEROVÁ, Eva, a kol. *Manažerské finance*. 1. Praha : C.H. Beck, 2004. 714 s. ISBN 80-7179-802-9.

C - absolutní výše kapitálu vázaného v podniku³²

Z konstrukce a povahy ukazatele EVA vyplývá, že by měl být co nejvyšší. Je výslednicí dovednosti finančního manažera získávat a udržovat kapitál v optimální finanční struktuře a hospodařit s ním tak, aby celkové náklady na vlastní a cizí kapitál byly minimální.³³

4.3.3. Nefinanční ukazatelé

V podniku je důležité i využití nefinančních ukazatelů, zejména protože většinu finančních ukazatelů lze vyčíslit až na konci účetního období a mají proto historický charakter. Orientace na ně vede k orientaci na krátkodobé cíle a opomíjí cíle dlouhodobé. Finanční ukazatelé také ukazují důsledky, nikoli příčiny negativních jevů. Například nevysvětlí, že stagnující tržby jsou důsledkem zastaralých výrobků. Některé aspekty činnosti podniku nepostihují téměř vůbec, například vliv prostředí, inovace, spokojenost zákazníka a podobně. Tyto nedostatky finančních ukazatelů by mělo eliminovat zavedení nefinančních ukazatelů do hodnotících systémů, jejichž „plnění“ má sloužit jako důkaz toho, že byly splněny i další aspekty výkonnosti, které vedou k dlouhodobé prosperitě.³⁴

Zatímco finanční údaje představují informace jasné, porovnatelné a důvěrně známé, nefinanční údaje jsou spíše uměním než vědou. Proto jsou vrcholoví manažeři vůči nim nedůvěřiví, ale přesto je mnoho z nich přesvědčeno, že důkladnější zaměření na nefinanční data může ochránit jejich firmu před ztrátou důvěry.³⁵

BSC – Balanced Scorecard

Je nejrozšířenějším a nejpropracovanějším systémem hodnocení podniků. Vychází z vize strategie podniku, stanoví cíle a měřítka pro hodnocení jejich plnění včetně stanovení cílových hodnot. Výkonnost podniku měří ze čtyř úhlů:

³² RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza : metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha : Garda, 2008. 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.

³³ KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví : světový koncept*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Polygon, 2003. 524 s. ISBN 80-7273-090-8.

³⁴ SYNEK, Miloslav. *Nová ekonomika : nové ukazatele. Ekonomika a management*. 2008, č. 2. Dostupný z WWW: <<http://www.ekonomikaamanagement.cz/cz/clanek-nova-ekonomika-nove-ukazatele.html>>.

³⁵ Koeficient spokojenosti. *Ekonom* [online]. 7.6.2007, [cit. 2010-01-09]. Dostupný z WWW: <<http://ekonom.ihned.cz/c1-21329270-koeficient-spokojenosti>>.

- Finance – zde jsou zachovány tradiční ukazatele s tím, že jejich plnění může působit proti cílům ostatních perspektiv, proto zavádí další, s financemi spojené ukazatele, jako je hodnocení rizika a nákladově-užitkové ukazatele.
- Zákazník – v tomto případě se jedná především o ukazatele uspokojení zákazníka, který je ze všech cílů nejdůležitější. Ukazateli jsou např. věrnost zákazníka, podíl podniku na trhu nebo počet nových zákazníků.
- Interní podnikové procesy – ty vytvářejí konkurenční schopnost podniku. Sledují kvalitu výrobků a služeb, zvyšování produktivity. Ukazatele sledují výrobní cyklus jako je průběžná doba výroby, uspokojení akcionářů.
- Učení se a růst – postihuje, jak jsou podnik a jeho zaměstnanci schopni se učit a zdokonalovat. Měří se spokojenost a věrnost pracovníků, schopnost pracovat s informační technikou, sociální odpovědnost a jiné.

Metoda hodnocení vitality podniků J. Pollaka

Pollak hodnotí životaschopnost podniků podle deseti kritérií; každému přiděluje cílové body. Součet bodů vyjádřený v procentech je ukazatelem životaschopnosti podniku:

- 81 – 100 % - životaschopnost je téměř zaručena
- 61 – 80 % - životaschopnost je velmi pravděpodobná
- 41 – 60 % - životaschopnost bez zásahu není zajištěna
- 21 – 40 % - podnik je nemocný
- 0 – 20 % - podnik je v krizi.

Ukazatele podle Nadace pro měření výkonu

Zde se uvádějí činnosti a funkce podniku a hlavní nefinanční ukazatele, které je charakterizují, jak je uvádí Nadace pro měření výkonnosti.

- Výroba a produkce
- Prodej a marketing
- Lidé (zaměstnanci)
- Výzkum a vývoj
- Prostředí

Ukazatele pro obchodní podniky

Skupina ukazatelů:

- Finance (obchodní marže, obrátkovost, rentabilita obratu, apod.)
- Zákazníci (průměrná velikost nákupu, úspěšnost reklamních akcí, apod.)
- Sortiment a dodavatelé (podíl reklamací, obrátkovost zboží, podíl vlastních značek na obratu, apod.)
- Interní procesy (četnost chybějícího sortimentu, náklady logistiky, náklady správy apod.)
- Potenciál (spokojenost zaměstnanců, míra automatizace a využití IT, rozpočet na inovace, apod.)³⁶

³⁶ SYNEK, Miloslav. Nová ekonomika : nové ukazatele. *Ekonomika a management*. 2008, č. 2. Dostupný z WWW: <<http://www.ekonomikaamanagement.cz/cz/clanek-nova-ekonomika-nove-ukazatele.html>>.

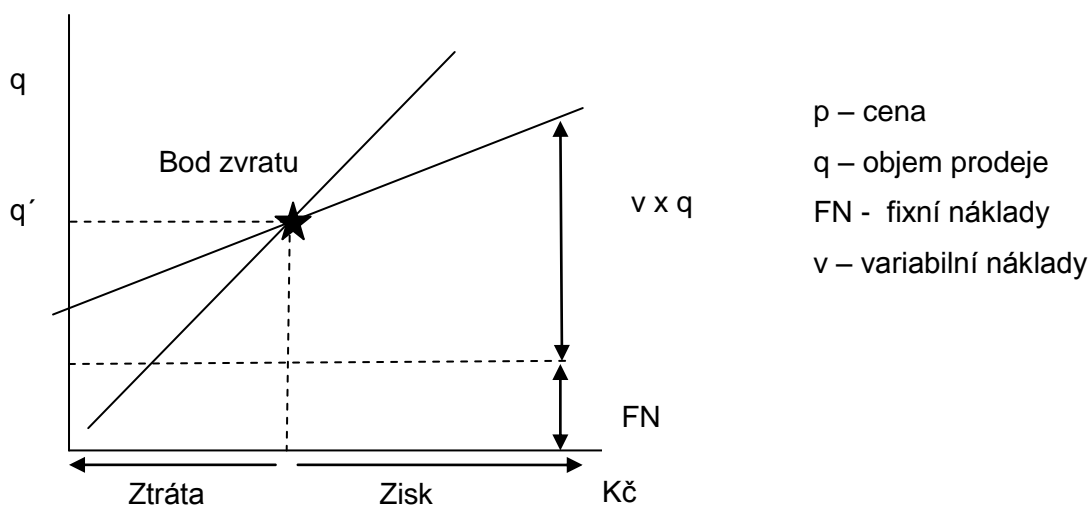
5. Faktory ovlivňující velikost zisku

Faktory, ovlivňující velikost zisku se dají shrnout do 4 základních skupin:

- Velikost realizované produkce
- Cena realizované produkce
- Struktura realizace
- Náklady na jednotku produkce

Velikost realizované produkce

Velikost realizované produkce je závislá na tom, jaký má podnik objem výroby hotových výrobků a na změnách stavu těchto výrobků. Produkce je realizovaná v okamžiku vystavení faktury, v okamžiku prodeje výrobků. Růst tržeb, plynoucí z produkce, představuje růst zisku podniku, pokud nedojde ke změně ostatních faktorů. Vzhledem k tomu, že část nákladů je fixní, měl by růst zisku být vyšší než růst realizace. Tato skutečnost je důležitá při určování kritického bodu, kde se tržby a náklady podniku rovnají a podnik tak nedosahuje žádného zisku. Od tohoto bodu podnik již vykazuje zisk. Tento bod je také nazývaný jako bod zvratu.³⁷



Zdroj: Marinič, 2008

³⁷ HOLEČKOVÁ, Marcela. *KFU_holeckova_FIFrozHV.pdf* [online]. 1998-2010 [cit. 2010-02-06]. Dostupný z WWW: <http://fse1.ujep.cz/materialy/KFU_holeckova_FIFrozHV.pdf>.

Z analýzy bodu zvratu lze definovat provozní riziko pomocí tzv. provozní páky, která je vyjádřena buď jako procentní změna zisku vyvolaní jednocentní změnou tržeb:

$$\text{stupeň provozní páky}_{(1)} = \frac{\frac{Z_1 - Z_0}{Z_0}}{\frac{(P \cdot q)_1 - (P \cdot q)_0}{(P \cdot q)_0}}$$

Nebo jako podíl zisku na celkové výši příspěvku na krytí fixních nákladů a zisku. Příspěvek na úhradu fixních nákladů představuje zisk před odpisy a zdaněním, zvýšený o fixní náklady. Stupeň provozní páky udává, kolikrát příspěvek na úhradu fixních nákladů a zisku převyšuje prvotní zisk:

$$\text{stupeň provozní páky}_{(2)} = \frac{ZUD + FN}{ZUD}$$

Aby byl podnik úspěšný, musí zajistit vysokou prodejnost produktů nebo služeb, kterou lze docílit prostřednictvím uspokojení očekávaných potřeb zákazníků, za což je zákazník ochoten zaplatit odpovídající cenu ve formě peněžního ekvivalentu.³⁸

Cena realizované produkce

Cena realizované produkce přímo ovlivňuje výši tržeb. V případě, že se cena zvyšuje a náklady se buď nemění, nebo se zvyšují pomalejším tempem než ceny, pak ceny přímo ovlivňují zisk podniku. Stanovení ceny výrobku patří k důležitým finančním rozhodnutím v podniku.

Cena se stanovuje podle kalkulace nákladů, což je metoda výpočtu nákladů na jednotku výkonů. Pomocí kalkulace podnik zjišťuje informace o tom, kolik stojí podnik jednotlivé výrobky. V podstatě je to písemný přehled jednotlivých složek nákladů a jejich úhrn na kalkulační jednici (měřící jednotky – ks, kg, l, atd.).³⁹

Stanovení ceny výrobku patří k důležitým finančním rozhodnutím podniku i k prosazení určité strategie podniku. Většina podniků má jiné cíle než maximalizaci zisku. Těmito cíli mohou být např. získání většího podílu na trhu, likvidace konkurence nebo zvýšení objemu prodávané produkce snížením ceny. Cenové rozpětí bývá obvykle určeno trhem velmi úzce. Jestliže má podnik monopolní postavení, má tak větší možnosti v tvorbě cen.

³⁸ MARINIČ, Pavel. *Plánování a tvorba hodnoty firmy*. 1. vyd. Praha : Grada publishing, 2008. 232 s. ISBN 978-80-247-2432-4.

³⁹ KRUTINA, Václav, NOVOTNÁ, Martina. *Ekonomika podniku (cvičení)*. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zemědělská fakulta, 2004. 112 s. ISBN 80-7040-732-8.

Při tvorbě cen je nutné brát v úvahu elasticitu poptávky. Elasticita vyjadřuje pružnost, citlivost. Měří reakce spotřebitelů na změny cen nebo důchodů. Existují tři základní typy cenové elasticity poptávky:

- Cenová elasticita poptávky přímá – která vyjadřuje poměr procentuálních změn objemu poptávaného zboží k procentuálním změnám jeho cen. Měří se koeficient cenové elasticity poptávky, který udává, o kolik procent se změní poptávané množství, když se cena změní o jedno procento.
- Důchodová elasticita poptávky – měří závislost poptávaného množství zboží na změnách důchodu spotřebitele.
- Cenová elasticita poptávky křížová – měří závislost změn poptávaného množství určitého statku na změnách cen jiného statku

Elasticita pak může být elastická (koeficient v absolutní hodnotě je větší než 1), neelastická (koeficient v absolutní hodnotě je menší než 1), jednotkově elastická (koeficient je roven 1), dokonale elastická poptávka (hodnota koeficientu je rovna nekonečnu) a dokonale neelastická poptávka (hodnota koeficientu je rovna nule).⁴⁰

Nejvýhodnější zvyšovat cenu u výrobků, kde je poptávka neelastická. Ta se v podstatě nemění bez ohledu na změny ceny (např. chléb). Naopak u elastické poptávky patí, že s malou změnou ceny se poptávka značně mění.

Struktura realizace

Struktura realizace má vliv na zisk tehdy, pokud je v podniku vyráběno více druhů výrobků a každý z těchto výrobků má jinou výši individuálního zisku. Celkový zisk pak lze zvýšit tak, že se zvýší podíl ziskovějších výrobků. V tomto případě musí hrát v praxi důležitou roli u jiné faktory, zejména je to schopnost zvýšené množství výrobků na trhu také prodat.

Náklady na jednotku realizace

Náklady na jednotku realizace neovlivňují zisk přímo. Tyto náklady se dají v podniku značně snížit technicko-organizačním opatřením ve výrobě. Týká se to např. cen vstupů, mzdových nákladů, spotřeby energií atd. Skutečná výše těchto nákladů

⁴⁰ HLADKÝ, Jan, LEITMANOVÁ, Ivana. *Mikroekonomie I.*. 1. vyd. České Budějovice : JU ZF České Budějovice, 1997. 93 s. ISBN 80-7040-201-6.

také závisí na pojetí nákladů, tedy jaké položky se do těchto nákladů budou započítávat a jaké ne.⁴¹

⁴¹ HOLEČKOVÁ, Marcela. *KFU_holeckova_FIFrozHV.pdf* [online]. 1998-2010 [cit. 2010-02-06]. Dostupný z WWW: <http://fse1.ujep.cz/materialy/KFU_holeckova_FIFrozHV.pdf>.

6. Cíl a metodika

Cílem této bakalářské práce je zanalyzovat náklady a výnosy podniku z Jihočeského kraje. Zjistit, jaké má podnik největší zdroje výnosů a na jaké náklady byla vynaložena největší část finančních prostředků. Náklady a výnosy budou rozděleny na provozní, finanční a mimořádné a budou takto posuzovány jednotlivě. Dalším neméně důležitým cílem je zhodnotit vývoj výsledku hospodaření podniku a následně pomocí něj a dalších finančních ukazatelů tohoto podniku zhodnotit jeho výkonnost a porovnat s výkonností podniků v odvětví. Výsledek hospodaření bude stejně jako náklady a výnosy rozdělen na provozní finanční a mimořádný a tyto a každý výsledek hospodaření bude posuzován jednotlivě.

Výkonnost podniku bude hodnocena pomocí tradičních finančních ukazatelů ROE (return of equity – rentabilita vlastního kapitálu), ROA (return on assets – rentabilita aktiv) a ROS (return on sales – rentabilita tržeb). Hodnoty těchto finančních ukazatelů podniku budou dále porovnány s hodnotami ukazatelů v odvětví. Kromě těchto tradičních finančních ukazatelů bude podnik hodnocen ještě pomocí moderního finančního ukazatele EVA (economic value added – ekonomická přidaná hodnota). Nutnost využití také tohoto ukazatele se značí především tím, že potlačuje nedostatky tradičních finančních ukazatelů, neboť kromě výsledku hospodaření zahrnuje i velikost rizika, které je s dosahováním výsledku hospodaření spojeno. Minimální hodnota ukazatele EVA by se měla rovnat nule, podnik by se však měl snažit o co nejvyšší hodnotu tohoto ukazatele, protože čím vyšší hodnota ukazatele EVA, tím vyšší hodnotu vytváří podnik pro vlastníky. Ukazatel EVA bude vypočítán za pomoci Benchmarkingového diagnostického systému finančních indikátorů INFA, který je přístupný na internetových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu⁴².

Konkrétní hodnoty pro analýzu budou získány z výročních zpráv společnosti ve sledovaném období 2003 – 2008.

⁴² <http://www.mpo.cz/cz/ministr-a-ministerstvo/ebita/>

Tabulka 2: Použité primární ukazatele

zkratka	ukazatel	umístění ve výkazech
VK	Vlastní kapitál	rozvaha 068
A	Aktiva	rozvaha 001
ČZ	Čistý zisk	výkaz zisku a ztráty 60
T	Tržby	výkaz zisku a ztráty 05
V	Výnosy	výkaz zisku a ztráty 01+04+19+26+28+31+ 33+37+39+44+46+53
N	Náklady	výkaz zisku a ztráty 02+08+12+17+18+22+25+27+29+32+38+40+41+ 43+45+47+49+54+55+59

Tabulka 3: Použité sekundární ukazatele

ukazatel		výpočet
ROE	Rentabilita vlastního kapitálu	$\frac{\text{ČZ}}{\text{VK}}$
ROA	Rentabilita aktiv	$\frac{\text{ČZ}}{\text{A}}$
ROS	Rentabilita tržeb	$\frac{\text{ČZ}}{\text{T}}$
EVA	Ekonomická přidaná hodnota	$(\text{ROE} - r_e) \cdot \text{VK}$
ro	Rychlost obratu tržeb	$\frac{\text{T}}{\text{A}}$
r_e	Alternativní náklad VK	$r_f + r_{LA} + r_{\text{podnik}} + r_{\text{FinStr}} + r_{\text{FinStab}}$
r_f	Bezriziková sazba	výnos státních dluhopisů
r_{LA}	Riziková přírážka za nedostatečnou likvidnost akcie	pomocí INFA
r_{podnik}	Přirážka za výši podnikatelského rizika	pomocí INFA
r_{FinStr}	Přirážka za riziko plynoucí z kapitálové struktury	pomocí INFA
r_{FinStab}	Přirážka za riziko, že podnik nebude schopen splácet své závazky	pomocí INFA

7. Charakteristika zvoleného podniku s ohledem na strukturu jeho podnikatelské činnosti

7.1. Základní informace

Pro problematiku tvorby výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku jsem si vybrala podnik z Jihočeského kraje, který nechce být jmenován. Právní forma tohoto podniku je akciová společnost. Dnes má tato společnost základní kapitál 150 mil. Kč, splacený ze 100 %. Základní kapitál tvoří 15 000 kmenových akcií na jméno o jmenovité hodnotě 10 000 Kč. Akcie jsou vydané v listinné podobě, pro převedení akcií je zapotřebí souhlas valné hromady.

7.2. Produktové portfolio

Průmyslový servis

- Outsourcing údržby regulačních, řídicích, bezpečnostních a informačních systémů a systému elektroenergetických průmyslových podniků
- Komplexní zajištění plánované, nahodilé a prediktivní údržby, běžných oprav, generálních oprav, kontrol, revizí, rekonstrukcí a modernizací včetně zajištění náhradních dílů a technické podpory pro systémové kontroly a řízení, průmyslové a informační systémy, slaboproudé systémy, techniky budov a systémy elektro
- Měření emisí a metrologické služby

Investiční dodávky

Škála investičních dodávek společnosti je značně rozsáhlá. Zahrnuje komplexní projekty, dodávky řízení subdodávek stavební a strojní části, montáž, uvedení do provozu až po zajištění pravidelného záručního i pozáručního servisu pro:

- Průmyslové automatizace
 - Polní instrumentace
 - Regulační, řídicí, bezpečnostní a informační systémy
 - Dispečerské systémy a systémy řízení výroby
- Systémy elektro – silnoproudá a slaboproudá zařízení
 - Rozvody velmi vysokého napětí (vvv)
 - Rozvody, vedení a rozvody vysokého napětí (vn)

- Rozvody, rozvaděče a rozvody nízkého napětí (nn)
- Transformovny vvn/vn/nn, atd.
- Dodávky související s technickým provozem budov
 - Optické přenosy dat, strukturované kabelážní systémy
 - Elektrické požární signalizace, atd.

Systémová integrace a inženýrská řešení

K nabízeným službám v této oblasti patří analýza skutečného stavu, specifikace požadavků zákazníka a norem, analýza a návrh systému, vývoj specifických komponent a podsystémů, vývoj aplikačního softwaru, systémová integrace, instalace, uvádění do provozu a systémová podpora pro:

- Systémy řízení technologických procesů a průmyslová automatizace
- Systémy elektro vvn/vn/nn
- Slaboproudé systému techniky budov
- Informační systémy pro energetiku a průmysl, atd.

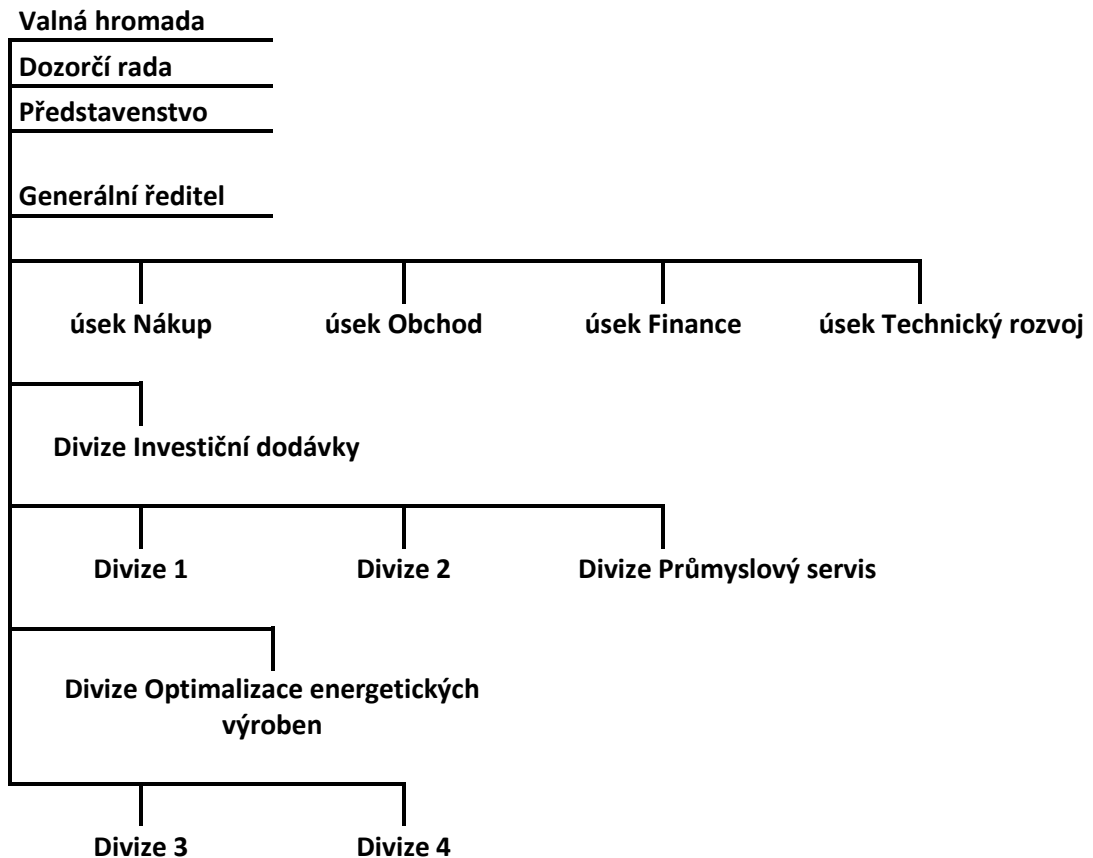
Inženýrská řešení založená na znalostech bezpečnostních, řídicích a informačních technologií; aplikace metod a nástrojů matematického modelování a simulace technologických procesů a zařízení:

- Studie a analýze proveditelnosti
- Verifikace a validace softwaru řídicích a informačních systémů včetně bezpečnostních systémů a systémů souvisejících s bezpečností
- Hodnocení provozní ekonomie, atd.

Další inženýrská řešení:

- Aplikace jednotného systému identifikace a značení zařízení
- Tvorba technologických schémat
- Školení, konzultace a poradenský činnost

7.3. Organizační struktura



Nejvyšším orgánem akciové společnosti je valná hromada, která se schází minimálně jednou za rok za účelem schválení účetní uzávěrky, aby zhodnotila vývoj za uplynulý hospodářský rok, schválení rozdělení zisku a podobně. Působnost valné hromady je vymezena zákonem a stanovami společnosti.

Dozorčí rada se skládá ze 3 členů, z nichž jeden je dle ustanovení § 200 zák. č. 513/1991 obchodního zákoníku v plném znění volen zaměstnanci společnosti. Dozorčí rada dohlíží na uskutečňování podnikatelské činnosti a na výkon působnosti představenstva, volí a odvolává členy představenstva.

Statutárním orgánem společnosti je představenstvo, které společnost řídí a jedná jejím jménem. Některá rozhodnutí činí pouze s předchozím souhlasem dozorčí rady. Představenstvo se skládá ze tří členů, z nichž dva jsou zároveň členy výkonného vedení společnosti. Předseda představenstva je zároveň generálním ředitelem celé společnosti.

Společnost je dále členěna do jednotlivých úseků a divizí. Každý jednotlivý úsek a divize má svého ředitele.

7.4. Historie podniku

Společnost byla založena v roce 1993. Konkrétně zápis do obchodního rejstříku byl proveden 15. června 1993. Zakladateli byly tři právnické osoby, z nichž dvěma právnickým osobám náleželo 33 % a jedné 34 % společnosti. Základní kapitál byl tehdy zapsán ve výši 10 mil. Kč. Už v roce 1993 získala firma svou první významnou zakázku a zisk po zdanění v tomto roce činil 3,8 mil. Kč.

Do roku 1998 se společnost rozšířila o 5 divizí a zahájila testování řídicího systému. V roce 1998 dosahovala společnost zisku po zdanění už 15,8 mil. Kč. O rok později došlo k odkoupení podílů jedním z vlastníků a ten se pak stal 100% vlastníkem společnosti.

V roce 2004 došlo k navýšení základního kapitál na 150 mil. Kč. Za dobu své existence společnost spolupracovala s řadou firem, jako jsou např. Škoda Praha a.s., ZAT a.s. nebo AB Facility a.s. Svou činnost firma rozšířila i do zahraničí např. v průběhu roku 2006 byla realizována technická podpora pro společnost Emerson Process Management v elektrárnách Ferrara (Itálie), As Pontes (Španělsko), Samra (Jordánsko), Erdemir, Entek, Bosen (Turecko).

30. července roku 2009 byla společnost odkoupena zahraniční firmou, která se stala novým 100 % vlastníkem společnosti.

8. Analýza vývoje struktury nákladů, výnosů a výsledku hospodaření podniku

8.1. Analýza nákladů

Cílem každého podniku je generovat zisk. Aby zisk byl co nejvyšší, je nutné dosahovat co nejnižších nákladů.

V tabulce č.4 jsou vyčísleny náklady podniku, rozdělené na provozní, finanční a mimořádné.

Tabulka 4: Náklady v tisících Kč

Ukazatel	rok					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Provozní náklady	691 298	923 328	1 110 377	1 197 555	1 449 278	1 839 668
Finanční náklady	9 674	14 228	17 135	16 524	19 836	9 400
Mimořádné náklady	-	-	31	-	-	-
Náklady celkem	700 972	937 556	1 127 543	1 214 079	1 469 114	1 849 068

Zdroj: finanční výkazy

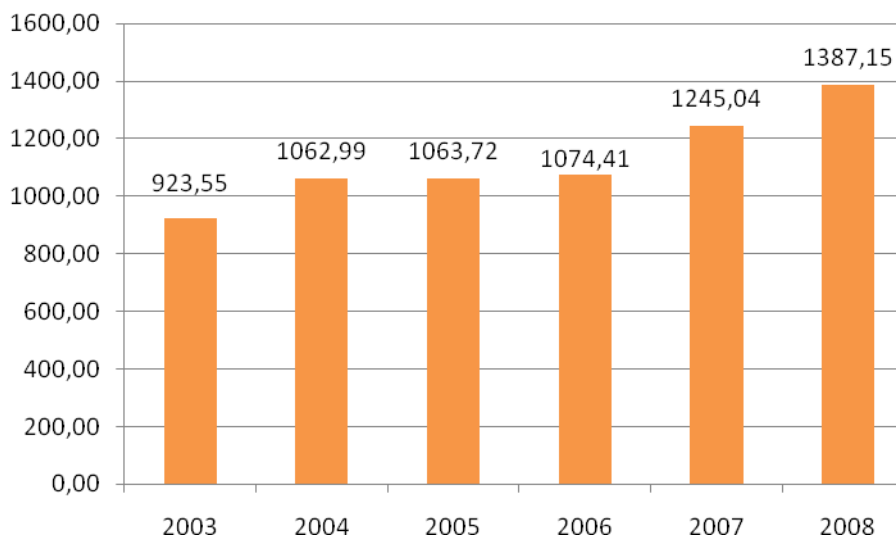
Je logické, že nejvyšší podíl z celkových nákladů mají náklady provozní. V roce 2008 činily provozní náklady 99,5 % z celkových nákladů. Na začátku sledovaného období, tedy v roce 2003, tvořily provozní náklady 98,6 % celkových nákladů.

Nejmenší zastoupení zde mají náklady mimořádné, které podnik vykázal pouze v roce 2005.

Celkové náklady se v průběhu období zvyšovaly. Příčinou byl jednak zvyšující se počet průměrného evidenčního počtu pracovníků, od roku 2003 do roku 2008 se tento počet zvýšil o 574 zaměstnanců, a s tím související růst průměrné mzdy. Další významné náklady byly výkonové služby a nákup přímého materiálu na zakázky a podobně.

V grafu č. 1 jsou znázorněny náklady na zaměstnance. I když v letech 2004 až 2006 nejsou rozdíly velké, z popisků je zřejmé, že graf má rostoucí tendenci a shoduje se s rostoucí tendencí celkových nákladů v tabulce číslo 1.

Graf 1: Náklady na zaměstnance v tisících Kč



Provozní náklady

Tabulka 5: Provozní náklady v tisících Kč

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Spotřeba materiálu a energie	27 370	27 221	32 339	356 198	385 403	379 266
Služby	166 854	293 955	353 585	323 064	487 676	664 758
Mzdové náklady	219 791	254 871	312 418	350 409	394 883	499 513
Odměny členům orgánů společnosti	224	285	359	364	401	480
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	76 531	88 539	108 650	122 034	138 970	174 267
Sociální náklady	4 249	5 190	6 005	9 541	10 750	22 876
Daně a poplatky	699	820	856	968	743	2 361
Odpisy DHM a DNM	17 574	17 844	20 245	22 836	24 128	27 129
Zůstatková cena prodaného DM a materiálu	176 120	233 714	264 441	3 294	97	3
Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	-3 087	-3 650	3 083	-542	-6 321	48 723
Ostatní provozní náklady	4 973	4 539	8 396	9 389	12 548	20 292
Celkem	691 298	923 328	1 110 377	1 197 555	1 449 278	1 839 668

Zdroj: finanční výkazy

V tabulce č. 6 je charakterizovaná struktura provozních nákladů.

Tabulka 6: Struktura provozních nákladů

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Spotřeba materiálu a energie	3,96%	2,95%	2,91%	29,74%	26,59%	20,62%
Služby	24,14%	31,84%	31,84%	26,98%	33,65%	36,13%
Mzdové náklady	31,79%	27,60%	28,14%	29,26%	27,25%	27,15%
Odměny členům orgánů společnosti	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%
Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	11,07%	9,59%	9,78%	10,19%	9,59%	9,47%
Sociální náklady	0,61%	0,56%	0,54%	0,80%	0,74%	1,24%
Daně a poplatky	0,10%	0,09%	0,08%	0,08%	0,05%	0,13%
Odpisy DHM a DNM	2,54%	1,93%	1,82%	1,91%	1,66%	1,47%
Zůstatková cena prodaného DM a materiálu	25,48%	25,31%	23,82%	0,28%	0,01%	0,00%
Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období	-0,45%	-0,40%	0,28%	-0,05%	-0,44%	2,65%
Ostatní provozní náklady	0,72%	0,49%	0,76%	0,78%	0,87%	1,10%
Celkem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Zdroj: finanční výkazy

Z tabulek číslo 2 a 3 je zřejmé, že největší podíl z celkových provozních nákladů tvoří výkonová spotřeba, do které patří služby a spotřeba materiálu a energie. Nejvíce v roce 2006, kdy výkonové spotřebě patřilo celých 60,24 % celkových provozních nákladů. Právě spotřeba materiálu a energie je položkou, která od roku 2003 do roku 2008 vzrostla nejvíce a to o více než 350 milionů. Nezanedbatelnou částkou do celkových provozních nákladů přispívají i mzdové náklady. Jak již bylo zmíněno, vzrůstající trend mzdových nákladů je zapříčiněn přibíráním nových zaměstnanců.

Se vzrůstajícími zakázkami společnosti se logicky musely zvyšovat i její provozní náklady. Celkově provozní náklady v průběhu let vzrostly o 166 %.

Finanční náklady

Finanční náklady tvoří v podniku nákladové úroky a ostatní finanční náklady. V roce 2004 byl zaznamenán náklad prodané cenné papíry a podíly, který byl generován v důsledku zvýšení základního kapitálu v tomto roce.

Tabulka 7: Finanční náklady v tisících Kč

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Prodané cenné papíry a podíly	-	2 400	-	-	-	-
Nákladové úroky	294	1 601	3 404	2 281	2 178	209
Ostatní finanční náklady	9 380	10 227	13 731	14 243	17 658	9 191
Celkem	9674	14228	17135	16524	19836	9400

Zdroj: finanční výkazy

Tabulka 8: Struktura finančních nákladů

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Prodané cenné papíry a podíly	0,00%	16,87%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Nákladové úroky	3,04%	11,25%	19,87%	13,80%	10,98%	2,22%
Ostatní finanční náklady	96,96%	71,88%	80,13%	86,20%	89,02%	97,78%
Celkem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Zdroj: finanční výkazy

Největší podíl na finančních nákladech mají ostatní finanční náklady, které tvoří především kurzové ztráty, bankovní poplatky a pojistné. Ostatní finanční náklady tvoří v průměru téměř 87 % celkových finančních nákladů, ani nákladové úroky nejsou zanedbatelnou částkou. Obzvláště v roce 2005, kdy činily necelých 20 %.

8.2. Analýza výnosů podniku

Největší část výnosů vytváří podnik prostřednictvím prodeje vlastních produktů, kterými jsou, jak již bylo zmíněno, průmyslový servis, investiční dodávky a systémové integrace a inženýrská řešení. Výnosy společnosti se ve sledovaném období zvyšují také díky významným zakázkám realizovaným v jaderné energetice a díky zapojení v projektech obnovy a výstavby energetických zdrojů.

Tabulka 9: Výnosy v tisících Kč

Ukazatel	rok					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Provozní výnosy	741 400	972 141	1 207 179	1 247 928	1 556 594	1 971 051
Finanční výnosy	3 818	6 760	567	7 373	14 829	10 843
Mimořádné výnosy	-	-	-	-	-	-
Celkem	745 218	978 901	1 207 746	1 255 301	1 571 423	1 981 894

Zdroj: finanční výkazy

Z tabulky č. 9 je patrné, že dlouhodobý trend vývoje výnosů podniku je rostoucí. Je tomu tak v důsledku expanze firmy na nové trhy a zvyšujícím se počtem zakázek jak u nás, tak v zahraničí. Významný je především rok 2005, kdy výnosy poprvé přesáhly hranici miliardy korun.

Výnosy ve výkazu zisku a ztráty jsou rozděleny na provozní, finanční a mimořádné. Převážná část celkových výnosů podniku je tvořena provozními výnosy, naopak ani jednou v sledovaném období nebyly zaznamenány výnosy mimořádné.

Provozní výnosy

Provozní výnosy tvoří většinu celkových výnosů podniku. Tato skutečnost je běžná u všech podniků, vzhledem k tomu, že v provozu se dějí ty činnosti, pro které podnik vznikl, aby ho vedly k zisku.

Tabulka 10: Provozní výnosy v tisících Kč

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	431 263	575 917	1 043 664	999 040	1 667 189	2 040 482
Změna stavu zásob vlastní činností	163 328	200 701	-166 912	220 938	-121 583	-82 079
Aktivace	757	-	647	6 519	306	478
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	1 576	1 048	794	4 714	919	519
Tržby z prodeje materiálu	140 028	188 305	320 285	-	-	-
Ostatní provozní výnosy	4 448	6 170	8 701	16 717	9 763	11 651
Celkem	741 400	972 141	1 207 179	1 247 928	1 556 594	1 971 051

Zdroj: finanční výkazy

Tabulka 11: Struktura provozních výnosů

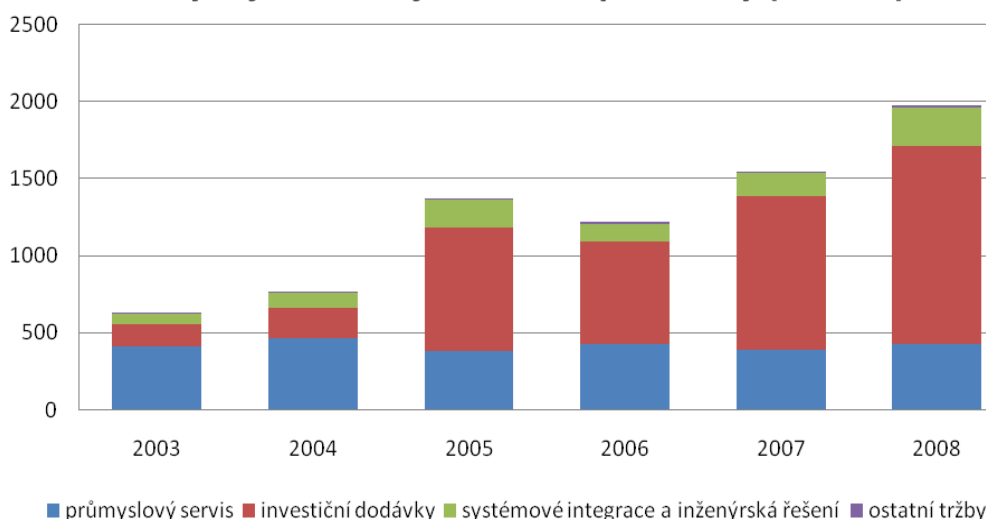
Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb	58,17%	59,24%	86,45%	80,06%	107,10%	103,52%
Změna stavu zásob vlastní činnosti	22,03%	20,65%	-13,83%	17,70%	-7,81%	-4,16%
Aktivace	0,10%	0,00%	0,05%	0,52%	0,02%	0,02%
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	0,21%	0,11%	0,07%	0,38%	0,06%	0,03%
Tržby z prodeje materiálu	18,89%	19,37%	26,53%	0,00%	0,00%	0,00%
Ostatní provozní výnosy	0,60%	0,63%	0,72%	1,34%	0,63%	0,59%
Celkem	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Zdroj: finanční výkazy

Provozní výnosy ve společnosti tvoří především tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb. Na začátku sledovaného období představovaly tržby necelých 60 % celkových provozních výnosů, v letech 2007 a 2008 už je to téměř 100 %. Vývoj tržeb od roku 2003 až do roku 2008 je vidět v následujícím grafu č. 2.

Graf 2: Vývoj tržeb za jednotlivé produkty (mil. Kč)

Vývoj tržeb za jednotlivé produkty (mil. Kč)



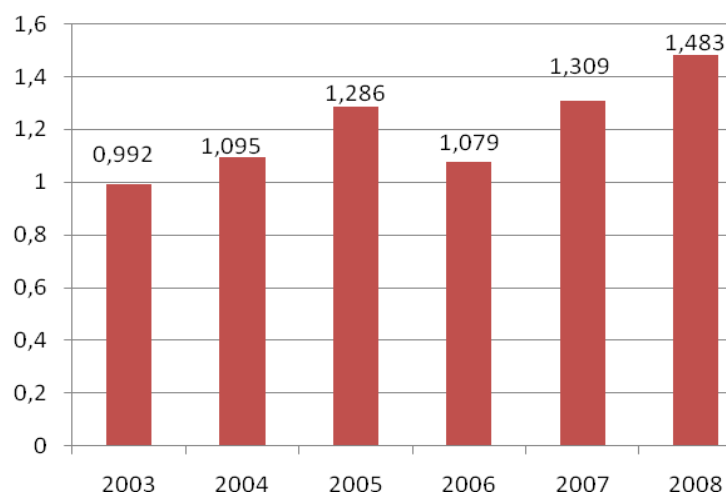
Jednotlivé sloupečky grafu jsou barevně rozděleny podle jednotlivých produktů společnosti. V letech 2003 a 2004 měl převahu převážně průmyslový servis, který tvořil téměř 66 % tržeb. V období od roku 2005 do roku 2008 už převládaly investiční dodávky, jenž v roce 2008 generovaly 65 % tržeb. Nejmenší podíl ve všech letech mají ostatní tržby, do kterých patří tržby z prodeje dlouhodobého majetku, tržby z prodeje materiálu a podobně.

Vývoj tržeb je rostoucí s výjimkou roku 2006, kdy byl zaznamenán pokles v tržbách za vlastní výrobky oproti minulému období a to o téměř 144 milionů. Tento pokles je způsoben tím, že v roce 2005 byly vyúčtovány pohledávky za projekt „Obnova SKR JE Dukovany“. Díky němu byly tržby v roce 2005 vyšší. Hodnota tržeb v roce 2006 je tedy srovnatelná s hodnotami tržeb za předchozí období.

Přesto, že se podnik snaží uplatnit své dodávky v zahraničních projektech, je stále hlavním trhem Česká republika. Zde společnost realizovala v posledních letech více než 90 % svých tržeb.

Graf č. 3 znázorňuje tržby na zaměstnance. V porovnání s předchozím grafem o vývoji tržeb jsou zde zřejmé určité změny. V letech 2003 a 2004 jsou tržby na zaměstnance poměrově vyšší než tržby za roky 2003 a 2004 v předchozím grafu a tím nevzniká mezi těmi to roky a rokem 2005 takový skok. Dále z grafu číslo 2 je patrné, že tržby za rok 2006 jsou vyšší než tržby v roce 2004. Tržby na zaměstnance jsou ale vyšší v roce 2004. V posledních dvou letech už nejsou mezi grafy žádné očividné rozdíly.

Graf 3: Tržby na zaměstnance v tisících Kč



Finanční výnosy

Finanční výnosy se skládají zejména z výnosových úroků a ostatních finančních výnosů, mezi které patří například kurzové zisky.

Tabulka 12: Finanční výnosy v tisících Kč

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	-	2 575	-	-	-	-
Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	-	289	-	-	-	-
Výnosové úroky	474	111	24	81	63	1 823
Ostatní finanční výnosy	3 344	3 785	543	7 292	14 766	9 020
Celkem	3818	6 760	567	7373	14829	10843

Zdroj: finanční výkazy

Tabulka 13: Struktura finančních výnosů

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	0,00%	38,09%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	0,00%	4,28%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Výnosové úroky	12,41%	1,64%	4,23%	1,10%	0,42%	16,81%
Ostatní finanční výnosy	87,59%	55,99%	95,77%	98,90%	99,58%	83,19%
Celkem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Zdroj: finanční výkazy

Ve sledovaném období se finanční výnosy nejprve snižovaly a od roku 2005 začaly opět růst. Během těchto let růstu se zvýšily o více než 90 %.

Ostatní finanční výnosy jsou hlavní položkou finančních výnosů, protože tvoří v průměru za všech 6 let 87 % celkových finančních výnosů. V letech 2006 a 2007 představují dokonce téměř 100 %.

Z tabulek č. 9 a 10 je zřejmé, že rok 2004 byl jediným z uvedených roků, kdy společnost vykázala finanční výnos tržby z prodeje cenných papírů a podílů a

výnos z dlouhodobého finančního majetku. V druhém případě tímto dlouhodobým výnosem byl konkrétně výnos z podílů v ovládaných a řízených osobách a v účetních jednotkách pod podstatným vlivem. Tyto výnosy podnik zaznamenal z důvodů zvýšení základního kapitálu z 10 mil. na 15 mil.

8.3. Analýza výsledku hospodaření

Podle následujících tabulek č. 14 a 15 a grafů 4 a 5 se nedá říct o trendu vývoje výsledku hospodaření ve sledovaném období, že byl rostoucí. Z grafu č. 4 je jasné, že výsledek hospodaření v roce 2005 byl téměř dvakrát větší než výsledky hospodaření v letech 2004 a 2006. Tento skok způsobil již zmíněný projekt „Obnova SKR JE Dukovany“, který dopomohl podniku k vyšším tržbám než v ostatních letech. Náklady v tomto roce se nijak výjimečně nezvýšily a tak došlo k tomu, že zisk v roce 2005 byl o téměř 40 milionů vyšší než v nadcházejícím roce 2006.

Vysoký nárůst zisku podnik zaznamenal v roce 2007, kdy se čistý zisk zvýšil více než dvojnásobně a poprvé byla překročena hranice sta milionů u zisku před zdaněním. Meziroční nárůst byl zaznamenán i v roce 2008, v tomto roce byla hranice sta milionů překročena už i u čistého zisku.

Tabulka 14: Výsledek hospodaření v tisících Kč

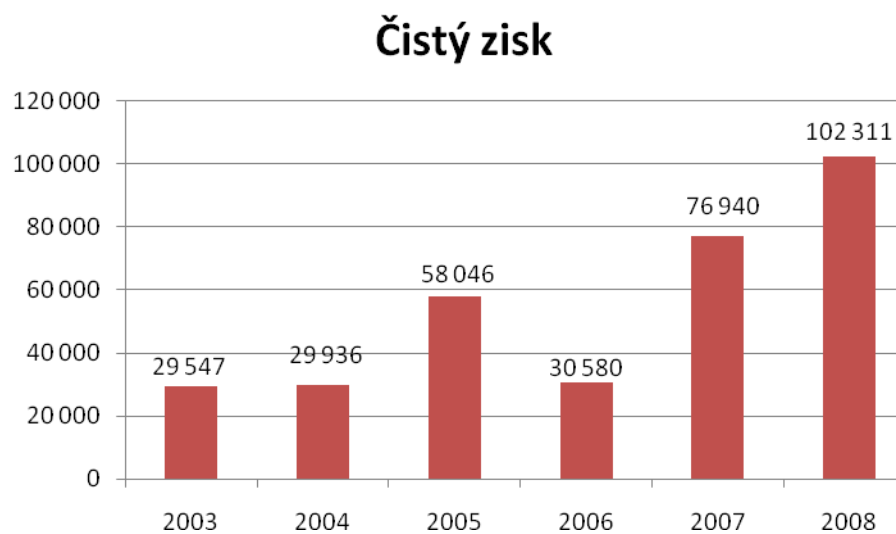
Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Provozní VH	50 102	48 813	96 802	50 373	107 316	131 383
Finanční VH	-5 856	-7 468	-16 568	-9 151	-5 007	1 443
Mimořádný VH	0	0	-31	0	0	0
Výsledek hospodaření	44 246	41 345	80 203	41 222	102 309	132 826

Zdroj: finanční výkazy

Graf 4: Výsledek hospodaření před zdaněním v tisících Kč



Graf 5: Čistý zisk v tisících Kč



Tabulka 15: Struktura Výsledku hospodaření (%)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Provozní VH	113,24%	118,06%	120,70%	122,20%	104,89%	98,91%
Finanční VH	-13,24%	-18,06%	-20,66%	-22,20%	-4,89%	1,09%
Mimořádný VH	0,00%	0,00%	-0,04%	0,00%	0,00%	0,00%
Výsledek hospodaření	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Zdroj: finanční výkazy

Vzhledem k tomu, že finanční výsledek hospodaření byl v pěti letech ze šesti ztrátový, dá se říct, že zisk podniku tvoří pouze provozní výsledek hospodaření.

9. Zhodnocení ekonomické efektivity sledovaného podniku

9.1. ROE (rentabilita vlastního kapitálu)

Rentabilita vlastního kapitálu vyjadřuje jaká je výnosnost kapitálu, který vložili vlastníci do podniku.

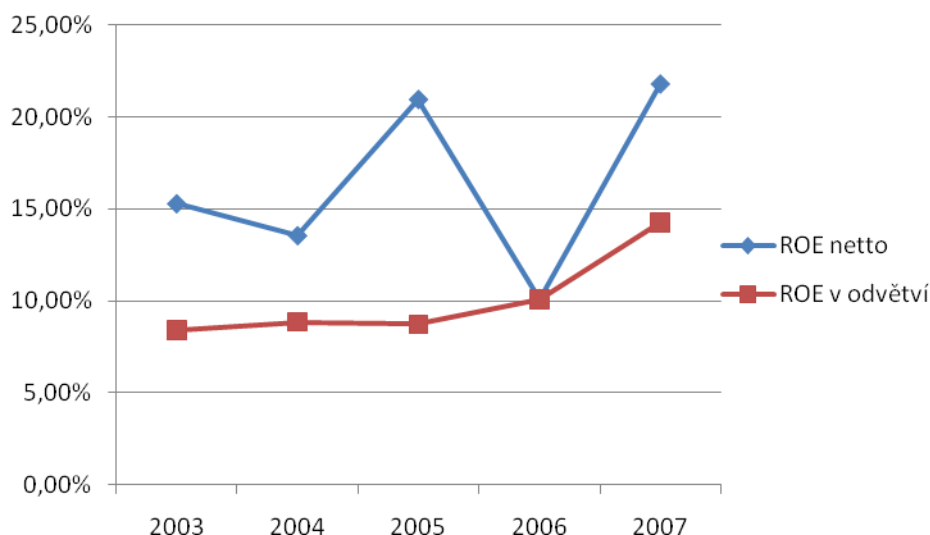
Většina podniků při finanční analýze počítá ROE netto, které se vypočítá vydělením průměrného vlastního kapitálu ziskem po zdanění. Varianta ROE počítaného se ziskem před zdaněním se moc nepoužívá vzhledem k tomu, že vlastníci se zajímají spíše o čistý zisk, který mohou rozdělit mezi sebe, než zisk před zdaněním.

Tabulka 16: Ekonomický ukazatel ROA (v %)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ROE netto	15,26	13,52	20,94	10,1	21,78	22,82
ROE v odvětví	8,40	8,86	8,73	10,05	14,25	-

Zdroj: vlastní výpočty, www.sczo.cz

Graf 6: Porovnání ROE v podniku s ROE v odvětví



Z tabulky č.16 je zřejmé, že společnost vždy dosahovala kladné hodnoty ROE, to ne vždy musí znamenat, že je na tom podnik dobře. Vlastní kapitál se skládá z pěti částí. Dvě z těchto položek však mohou být záporné a to výsledek hospodaření

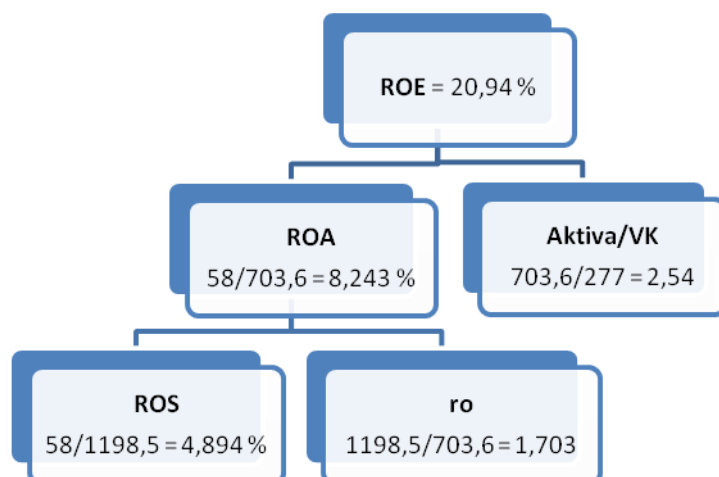
z běžného účetního období a výsledek hospodaření z minulých let. V absolutní hodnotě může součet těchto dvou položek převýšit součet zbývajících tří položek a tím dojde k tomu, že hodnota vlastního kapitálu bude záporná. Jestli-že se tak stane a současně bude podnik ve sledovaném období dosahovat ztráty, pak výsledná hodnota rentability bude kladná. Toto ovšem není případ analyzovaného podniku, jeho zisk a vlastní kapitál nabývaly vždy kladných hodnot a proto rostoucí trend v posledních třech letech by mohl být známkou dobrého ekonomického zdraví.

Pro zjištění, zda je na tom podnik skutečně ekonomicky dobře, je nutné porovnání ROE podniku s ROE v odvětví, které je uvedeno v tabulce 16. a pro lepší přehlednost také v grafu č. 6. Na první pohled je zřejmé, že podnik má skutečně výbornou rentabilitu vlastního kapitálu oproti ostatním podnikům v odvětví. Jediný rok, kdy bylo ROE v podniku a ROE v odvětví na stejné úrovni je rok 2006.

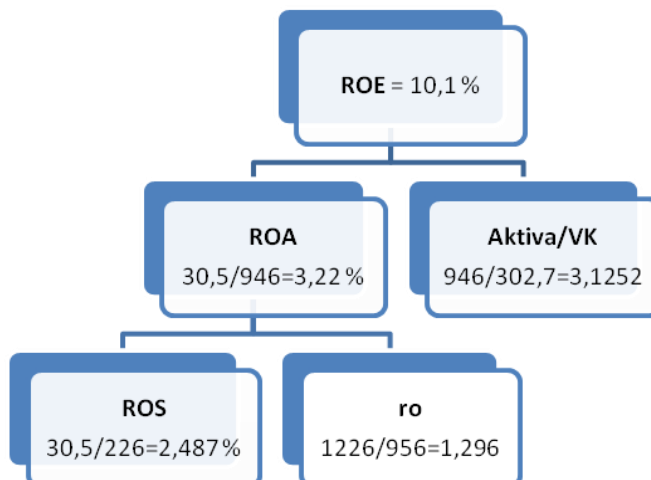
Rozklad ROE

Vzhledem k tomu, že v roce 2006 je hluboký pokles ROE oproti roku předchozímu, jsou zde vypočítány rozklady ROE pro tyto dvě období, aby se zjistilo, co tento více jak desetiprocentní pokles způsobilo.

Graf 7: Rozklad ROE za rok 2005 (v % a mil. Kč)



Graf 8: Rozklad ROE za rok 2006 (v % a mil. Kč)



Z grafů č. 7 a 8 je jasné, že na snížení ROE v roce 2006 měly vliv všechny ukazatele. Největší rozdíl je vidět na rentabilitě tržeb, která se v roce 2006 snížila o 2,4 %. Vlivem snížení ROS a také vlivem snížení rychlosti obratu aktiv kleslo ROA o více než 5 %.

9.2. ROA (rentability aktiv)

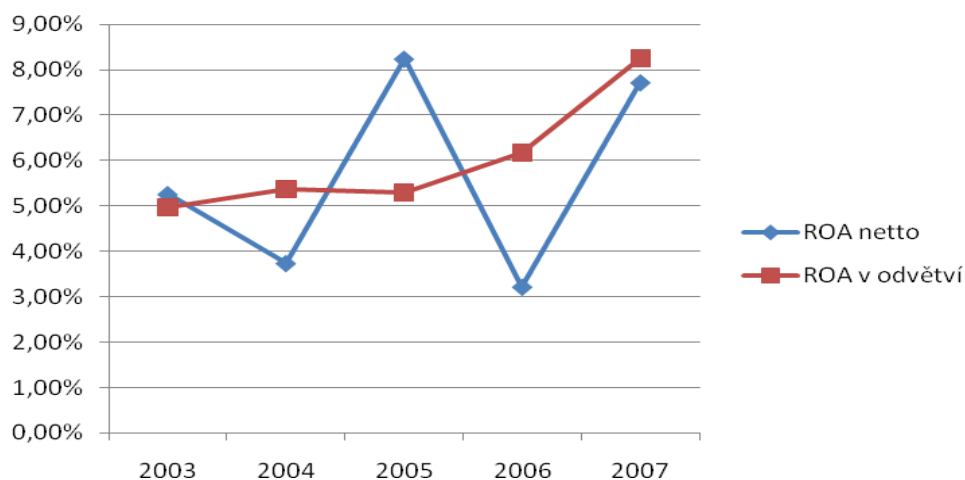
Ukazatel ROA měří schopnost podniku generovat zisk použitím celkových vložených prostředků.

Tabulka 17: Ekonomický ukazatel ROE (v %)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ROA netto	5,26	3,74	8,24	3,22	7,72	8,6
ROA v odvětví	4,97	5,38	5,29	6,18	8,26	-

Zdroj: vlastní výpočty, www.sczo.cz

Graf 9: Porovnání ROA v podniku s ROA v odvětví



V tabulce č. 17 a v grafu č. 9 je možno vidět, že ROA v podniku ve sledovaném období značně kolísalo. V roce 2003 byla jeho hodnota 5,26 %, v dalším účetním období podnik zaznamenal pokles ROA o 1,52 %, ale v roce 2005 se zvýšilo o 4,5 %. Dále následoval hluboký propad na 3,22 %. V posledních dvou letech ROA opět rostlo.

ROA společnosti bylo vyšší oproti ROA v odvětví pouze v letech 2003 a 2006. V následujícím roce rentabilita aktiv prudce klesla, ale o rok později už se začala znovu přibližovat ROA v odvětví. Rozdíl v tomto roce byl už jenom 0,54 %.

9.3. ROS (rentabilita tržeb)

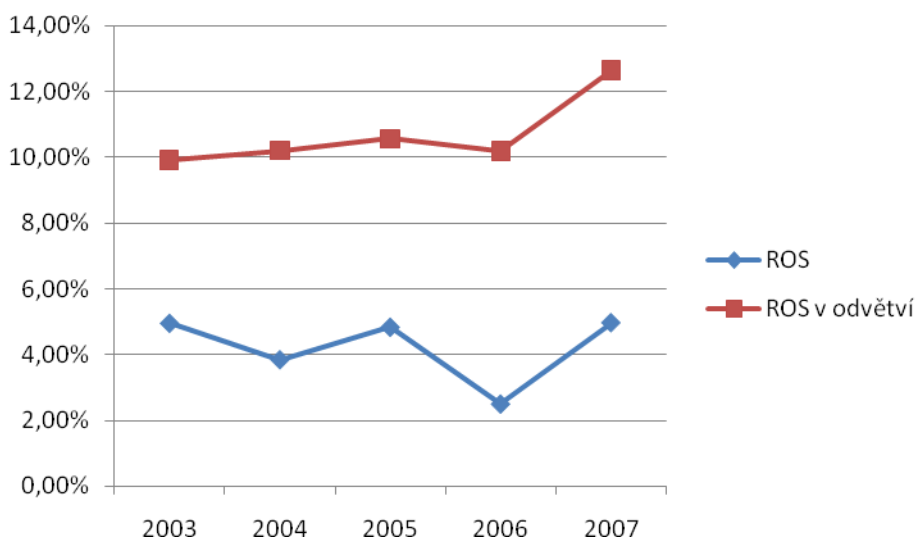
Ukazatel ROS udává, kolik zisku vyprodukuje podniku každá jedna koruna tržeb. V tomto směru si analyzovaný podnik v porovnání s odvětvím nevede zrovna nejlépe. Ani v jednom roce ze sledovaného období se nepřiblížil odvětvovému průměru. Nejhorší rentabilitu tržeb zaznamenal podnik již tradičně v roce 2006, kdy dosáhl pouhých 2,5 %. Naopak nejvyššího ROS dosáhl v roce 2008.

Tabulka 18: Ekonomický ukazatel ROS (v %)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ROS	4,96	3,85	4,84	2,5	4,98	5,22
ROS v odvětví	9,92	10,20	10,56	10,19	12,64	-

Zdroj: vlastní výpočty, www.sczo.cz

Graf 10: Porovnání ROS v podniku s ROS v odvětví



9.4. EVA (ekonomická přidaná hodnota)

Ukazatel EVA udává, jak podnik zvýšil, či snížil svou hodnotu za určité období za pomoci aktiv podniku.

Tabulka 19: Ukazatel ekonomické přidané hodnoty EVA (v mil. Kč)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ROE	15,26%	13,52%	20,94%	10,10%	21,78%	22,82%
r_e	10,12%	13,00%	10,11%	10,69%	10,72%	19,72%
Vlastní kapitál	193,61	221,50	277,02	302,70	353,31	448,34
EVA	9,95	1,15	30,00	-1,79	39,08	13,90
skupina dle MPO	I.	I.	I.	II.	I.	I.

Zdroj: www.mpo.cz

Ve sledovaném období nabýval ukazatel EVA převážně kladných hodnot, to znamená, že rentabilita vlastního kapitálu byla vyšší než alternativní náklady kapitálu. Jedinou výjimkou byl rok 2006, kde byla ekonomická přidaná hodnota záporná. Značí to, že ve všech letech, kromě roku 2006 byla výnosnost vlastního kapitálu dostatečná pro to, aby bylo výhodné vložit do podniku další kapitál.

Podle Ministerstva průmyslu o obchodu se podniky podle toho, jaké vykazují ukazatel EVA, člení do čtyř kategorií. Tyto čtyři kategorie jsou uvedeny v následující tabulce č. 20.

Tabulka 20: Třídění podniků podle ukazatele EVA

Kategorie	Kategorie EVA dle MPO
I	Podniky, které tvoří ekonomickou přidanou hodnotu, tj. jejich rentabilita vlastního jmění (ROE) je větší než alternativní náklad na kapitál (r_e).
II	Podniky, které netvoří ekonomickou přidanou hodnotu, ale jejich ROE je větší než bezriziková sazba (r_f).
III	Podniky mající kladnou rentabilitu vlastního jmění menší než bezrizikovou sazbu (r_f).
IV	Podniky ztrátové, jejichž rentabilita vlastního jmění je menší než 0 a podniky se záporným vlastním jměním.

Zdroj: www.mpo.cz

Z tabulky č. 20 je zřejmé, že sledovaný podnik spadal ve všech letech sledovaného období, kromě roku 2006, do první kategorie. V roce 2006, díky tomu, že ukazatel ROE byl menší než alternativní náklady kapitálu (r_e), ale byl stále vyšší než bezriziková sazba (r_f), která tehdy činila 3,77 %, spadal podnik do kategorie druhé.

10. Návrh, resp. doporučení k optimalizaci podnikových činností se zřetelem na zvyšování hodnoty vybraného podniku

Z předešlé kapitoly je zřejmé, že podnik ve všech sledovaných účetních obdobích dosáhl příznivé výše ukazatele ROE v porovnání s ROE v odvětví. Kde ale podnik v porovnání s odvětvím zaostával, byl ukazatel ROA a ještě větší rozdíl byl u ukazatele ROS. Proto, aby podnik zvýšil svou hodnotu, měl by se zaměřit právě na tyto dva ukazatele.

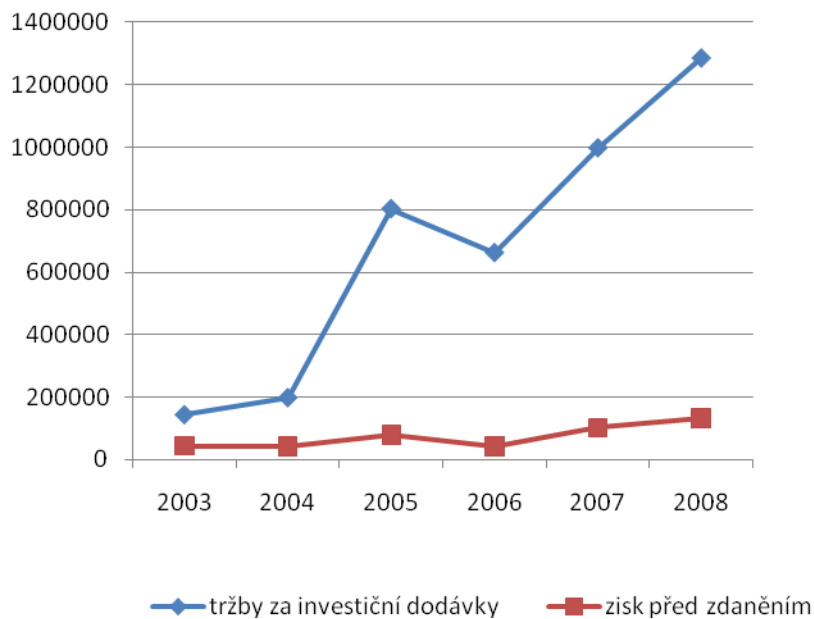
Co se týče ukazatele ROA, tam rozdíly ještě nebyl tak markantní. V roce 2007 už bylo ROA v odvětví vyšší než ROA v podniku pouze o 0,54 %. Jak vyplývá z grafu rozkladu ROE v kapitole č. 9, nižší hodnota rentability aktiv je způsobena právě nízkou hodnotou rentability tržeb. Podnik by se měl tedy zaměřit právě na zlepšení ROS, které bylo v roce 2007 nižší o více než 8,5 %.

Jak již bylo řečeno, ROS udává, kolik procent z každé koruny tržeb tvoří zisk. V posledním roce sledovaného období tedy zisk tvořilo pouze 5,22 % z každé koruny tržeb. To znamená, že z 94,78 % z každé koruny muselo pokrýt náklady podniku. Podnik by se měl zaměřit na zvýšení ROS tím, že bude lépe kontrolovat své náklady a snažit se je snižovat. Náklady může podnik omezovat například snížením úrokové hladiny cizích zdrojů nebo přeměnou strategií financování podniku. Finanční výsledek hospodaření byl v pěti ze šesti sledovaných let záporný, podnik by se měl tedy zaměřit převážně na snížení finančních nákladů.

Ukazatel přidané ekonomické hodnoty EVA byl kromě roku 2006 poměrně vysoký. To, že byl ukazatel EVA kladný, znamená, že ukazatel ROE byl od roku 2005 pokaždé vyšší než alternativní náklad kapitálu. Podle kategorizace výsledků ukazatele EVA podle Ministerstva průmyslu a obchodu patří podnik, kromě roku 2006, do první kategorie.

V posledních čtyřech letech nejvíce tržeb tvořily investiční dodávky. Podnik by se měl tedy zaměřit především na ně, snažit se je rozvíjet, stále vylepšovat a právě do investičních dodávek by měl podnik investovat nejvíce finančních prostředků. Jaký vliv měly investiční dodávky na výsledek hospodaření, je možné vidět v grafu č. 11.

Graf 11: Porovnání zisku před zdaněním s investičními dodávkami (v tis. Kč)



Je zřejmé, že se zvyšujícími se tržbami za investiční dodávky rostl i zisk. Rozdíl mezi investičními dodávkami a ziskem ovšem značí i to, že rostly také náklady. Podnik by se měl tedy zaměřit na náklady, které nejsou vloženy přímo do investičních dodávek a pokusit se je omezit.

Summary

The main goal of all companies is to generate the highest surplus possible. The company must press for the highest returns and the lowest costs. The biggest part of returns is made by the operational returns, because they include sales from sold products and services of the company. Consequently, it is reasoned that the highest part of costs comes from the operational field, because they include costs of materials and energy that are used in production. The company must manage its resources so that the production is not so expensive and there are no wastes.

The companies should not focus only on the highest surplus. It is also important to elevate the value of the company. It is important to work out the financial analyses, so that the holders can learn the facts about the company. The financial analyses and the analyses of the particular costs, returns and income from operations are the subject matter of this thesis. In the financial analyses were calculated the traditional economic indicators ROE (return of equity), ROA (return on assets) and ROS (return on sales) for particular years of the period of 2003-2008, and they were compared with values of financial indicators in these years in the line of business. Next, the modern economic indicator EVA (economic value added) was calculated for the period of 2005-2008.

The supporting documents for the analyses were provided by the South Bohemian company which does not wish to be named. Accounting data were drawn from annual reports, primarily from the surplus and waste statement and for some calculations from balance of company. This company showed the positive income from operations in all years of the monitored period, so this company made gains.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit hlavní zdroje tvorby výnosů, nákladů a výsledku hospodaření podniku v Jihočeském regionu. V teoretické části byly popsány jednotlivé druhy nákladů, výnosů i výsledku hospodaření. V praktické části pak byly tyto ukazatele analyzovány jednotlivě podle druhového třídění (provozní, finanční a mimořádné). Jak se dalo očekávat, hlavním zdrojem výnosů podniku jsou tržby z prodaných výrobků a služeb. Konkrétně v analyzovaném podniku jsou těmito produkty především průmyslový servis, investiční dodávky a systémová integrace a inženýrská řešení, které byly ve sledovaném období realizovány nejen na území České republiky, ale i například v Litvě, Turecku, Jihoafrické republice, USA a dalších zemích po celém světě. Co se týče nákladů, nejvíce peněžních prostředků bylo vloženo do mezd, služeb a v posledních třech letech sledovaného období tvořila poměrně vysoké procento nákladů i spotřeba materiálu a energie. Tato poslední položka je pochopitelná vzhledem k rozvoji firmy a neustálé expanzi na nové trhy.

Dalším cílem práce bylo zjištění výkonnosti firmy za pomoci výsledku hospodaření. Finanční ukazatele, pomocí nichž byl podnik analyzován, byly stejně jako náklady a výnosy teoreticky popsány v první části práce. Z těchto poznatků byla vytvořena finanční analýza podniku, konkrétně byla finanční analýza provedena pomocí tří tradičních finančních ukazatelů ROE, ROA a ROS. Dále pak pomocí moderního finančního ukazatele EVA. Ač se na první pohled mohlo zdát, že podnik dosahuje výborných výsledků a není zde co měnit, díky výsledkům analýzy bylo zjištěno, že i zde je co vylepšovat.

Seznam použité literatury

1. SYNEK, Miloslav. *Podniková ekonomika*. 4. Přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 475 s. ISBN 80-7179-892-4.
2. Wöhe, G. *Úvod do podnikového hospodářství*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha : C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-897-2
3. MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie : základní kurs*. 10. vyd. Praha : Melandrium, 2007. 275 s. ISBN 978-80-86175-56-0.
4. KOVANICOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví : světový koncept*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Polygon, 2003. 524 s. ISBN 80-7273-090-8.
5. KRUTINA, Václav, NOVOTNÁ, Martina. *Ekonomika podniku (cvičení)*. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zemědělská fakulta, 2004. 112 s. ISBN 80-7040-732-8.
6. KUBÍČKOVÁ, Dana, SCHRÁNIL, Pavel. *Finanční účetnictví*. 1. vyd. Praha : EUPRESS, 2006. 195 s. ISBN 80-86754.
7. MULAČ, Petr, MULAČOVÁ, Věra. *Podniková ekonomika*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2007. 177 s. ISBN 978-80-903888-0-2.
8. RŮŽIČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza : metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha : Garda, 2008. 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.
9. GRÜNWARD, Rolf, HOLEČKOVÁ, Jaroslava. *Finanční analýza a plánování podniku*. 1. vyd. Praha : Ekopress, 2007. 318 s. ISBN 978-80-86929-26-2.
10. NEUMAIEROVÁ, Inka, NEUMAIER, Ivan. *Výkonnost a tržní hodnota firmy*. 1. vyd. Praha : Grada, 2002. 216 s. ISBN 80-247-0125-1.
11. PAVLEKOVÁ, Drahomíra; KNÁPKOVÁ, Adriana. *Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera*. 1. Praha : Linde, 2005. 302 s. ISBN 80-86131-63-7.
12. KISLINGEROVÁ, Eva, a kol. *Manažerské finance*. 1. Praha : C.H. Beck, 2004. 714 s. ISBN 80-7179-802-9.
13. SYNEK, Miloslav. Nová ekonomika : nové ukazatele. *Ekonomika a management*. 2008, č. 2. Dostupný z WWW: <<http://www.ekonomikaamanagement.cz/cz/clanek-nova-ekonomika-nove-ukazatele.html>>.
14. Koeficient spokojenosti. *Ekonom* [online]. 7.6.2007, [cit. 2010-01-09]. Dostupný z WWW: <<http://ekonom.ihned.cz/c1-21329270-koeficient-spokojenosti>>.
15. HOLEČKOVÁ, Marcela. *KFU_holeckova_FIFrozHV.pdf* [online]. 1998-2010 [cit. 2010-02-06]. Dostupný z WWW: <http://fse1.ujep.cz/materialy/KFU_holeckova_FIFrozHV.pdf>.
16. MARINIČ, Pavel. *Plánování a tvorba hodnoty firmy*. 1. vyd. Praha : Grada publishing, 2008. 232 s. ISBN 978-80-247-2432-4.
17. HLADKÝ, Jan, LEITMANOVÁ, Ivana. *Mikroekonomie I.*. 1. vyd. České Budějovice : JU ZF České Budějovice, 1997. 93 s. ISBN 80-7040-201-6.
18. www.mpo.cz
19. www.czso.cz

Seznam tabulek

Tabulka 1: Schéma výkazu zisku a ztráty v ČR.....	19
Tabulka 2: Použité primární ukazatele.....	36
Tabulka 3: Použité sekundární ukazatele	36
Tabulka 4: Náklady v tisících Kč.....	41
Tabulka 5: Provozní náklady v tisících Kč	42
Tabulka 6: Struktura provozních nákladů	43
Tabulka 7: Finanční náklady v tisících Kč.....	44
Tabulka 8: Struktura finančních nákladů.....	44
Tabulka 9: Výnosy v tisících Kč.....	45
Tabulka 10: Provozní výnosy v tisících Kč.....	45
Tabulka 11: Struktura provozních výnosů.....	46
Tabulka 12: Finanční výnosy v tisících Kč	48
Tabulka 13: Struktura finančních výnosů	48
Tabulka 14: Výsledek hospodaření v tisících Kč.....	49
Tabulka 15: Struktura Výsledku hospodaření (%).....	51
Tabulka 16: Ekonomický ukazatel ROA (v %)	52
Tabulka 17: Ekonomický ukazatel ROE (v %)	54
Tabulka 18: Ekonomický ukazatel ROS (v %)	55
Tabulka 19: Ukazatel ekonomické přidané hodnoty EVA (v mil. Kč).....	56
Tabulka 20: Třídění podniků podle ukazatele EVA	57

Seznam grafů

Graf 1: Náklady na zaměstnance v tisících Kč.....	42
Graf 2: Vývoj tržeb za jednotlivé produkty (mil. Kč).....	46
Graf 3: Tržby na zaměstnance v tisících Kč	47
Graf 4: Výsledek hospodaření před zdaněním v tisících Kč.....	50
Graf 5: Čistý zisk v tisících Kč	50
Graf 6: Porovnání ROE v podniku s ROE v odvětví.....	52
Graf 7: Rozklad ROE za rok 2005 (v % a mil. Kč)	53
Graf 8: Rozklad ROE za rok 2006 (v % a mil. Kč)	54
Graf 9: Porovnání ROA v podniku s ROA v odvětví.....	55
Graf 10: Porovnání ROS v podniku s ROS v odvětví.....	56
Graf 11: Porovnání zisku před zdaněním s investičními dodávkami (v tis. Kč).....	59